

ਪਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਦਿਮਾ

ਅੱਠਵਾਂ ਸਾਲ

Pardes Times Bi-weekly

ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ.ਏ. ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ

8th year in Publication

www.pardesimes.com

VOL- 8 No. 202 September 17, 2014

E-mail : info@pardesimes.com

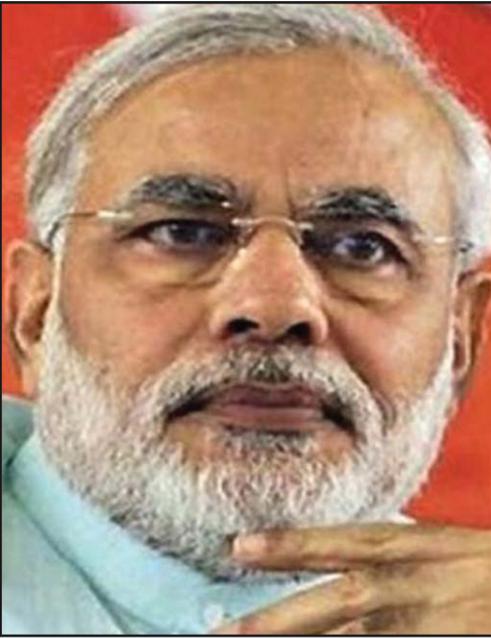
Ph.: 510-938-7771,

ma boli pardes

ਕੀ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਘਟਣ ਲੱਗਿਆ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਜਲਵਾ?

ਉਪ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਕਾਰਨ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾਨ ਪਈ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਜਦੋਂ ਪੂਰਨ ਬਹੁਮਤ ਲੈ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਮਾਹੌਲ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਤ ਮਿਲਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਬੇਜਾਨ ਜਿਹੀ ਪਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਜਨਤਾ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹਾਲ ਦੀਆਂ ਉਪ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਰੁਝਾਨ ਹੁਣ ਬਦਲਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ 9 ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ 32 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਚੋਣ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 12, ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 7, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 8, ਟੀ ਡੀ ਪੀ, ਤ੍ਰਿਣਾਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਦੋ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਸੀਟ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ 9 ਸੀਟਾਂ ਜੋ ਭਾਜਪਾ ਕੋਲ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਜੇਤੂ ਰਹੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 6 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ।

ਇਹਨਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹੱਦ ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੋਹ ਭੰਗ ਹੋਣਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਇਹਨਾਂ ਉਪ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਚਲੇ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਆਖਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਾਦੂ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਘਟਣਾ ਕਿਉਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲੀ ਹੈ, ਕਈ ਮੋਰਚਿਆਂ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਕੰਮ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਪੂਰੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਤਵੱਜੋਂ ਦੇਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਅਕਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵਧਿਆ ਹੈ।

ਪਰ ਘਰੇਲੂ ਮੋਰਚੇ ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੂੰਹ ਅੱਡੀ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਸ਼ਣ ਕਲਾ ਵਿਚ ਮਾਹਿਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੀਤੀਆਂ ਪਿਛਲੀ ਯੂ. ਪੀ. ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਵਧਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ, ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਡੋਬਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਬਾਦਸਤੂਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ, ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਤੇ ਵੀ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਮੈਟਰੋ ਆਦਿ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਮੁਲਕ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰਾਹ ਤੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਇਕ ਆਮ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਣੇ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਘਰੇਲੂ ਮੋਰਚੇ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਵੱਜੋਂ ਦੇਵੇ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੱਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੇ। ਸ਼ਬਦੀ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਬਲਕਿ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਉਣ ਨਾਲ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਇਹਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਨਸੀਹਤ ਲੈਣੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ ਕੌਂਸਲ ਮੈਂਬਰ

ਫਰੀਮਾਂਟ- ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸ: ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ 4, 2014 ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਕੌਂਸਲ ਮੈਂਬਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਸਾਰੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵੱਲੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸਭ ਸੱਜਣਾਂ ਮਿਤਰਾਂ ਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਸਿਟੀ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ, ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਇਸ ਵੀਰ ਨੂੰ ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਘਰੇ ਘਰੀ ਸ: ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਇਹ ਵੀਰ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਕਰ ਸਕਣ।

ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸ: ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ ਹੁਰਾਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਹਨ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜਨਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ 10 ਸਾਲਾ ਹਾਈਟੈਕ ਵਿਚ ਤਜਰਬਾ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 3 ਤੇ)

A-1 INTERIOR DECORATION INC.
BEST PRICES IN THE BAY AREA

- ◆ KITCHEN CABINETS
- ◆ GRANITE COUNTERTOPS
- ◆ SINKS & FAUCETS
- ◆ HARDWOOD & LAMINATE FLOORS
- ◆ DOORS AND WINDOWS
- ◆ REMODLING & NEW CONSTRUCTION

FREE ESTIMATES

CELL 510 565-6667 OFFICE 510 732-1555 FAX 510 732-0555

Visit our showroom NOW!!!

3165 ARDEN ROAD, HAYWARD CA- 94545

Kash FABRICS

* EXCLUSIVE DESIGNER Bridal Boutique

- LEHNGAS, SAREES
- PUNJABI & MASKALI SUITS
- COSTOM PRESSURE
- STONE JEWELLRY

30 Years the Name You Can Trust

Gurjit Kaur Dhugga, Kashmir Singh Dhugga

email : Kashfabrics@gmail.com
 web : www.Kashfabrics.com

510-538-1138 29576 Mission Blvd, Hayward, CA 94544

AUTOBAHN Body & Paint

Specializing in Convenience & Quality

ਡੈਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਪੇਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲੇ

Baghel Singh Jaswal

Ph: (650) 966-1840, Fax: (650) 966-1023
 www.autobahnbodypaint.com

778 Yuba Drive, Mountain View, CA 94041

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਰਫਿਊਜੀ ਸਟੇਅ, ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ, ਵਿਆਹ, ਐਚ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਫਤਰ 44790 S.Grimmer Blvd. # 204 Fremont, CA 94538 510-657-6444	ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫਤਰ 37-18-73rd ST, Ste401 Jackson Height, NY 11372 718-533-8444	ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਦਫਤਰ 2945 W.Capitol Ave. West Sacramento CA 95691 916-372-4448
--	--	---

See me today and get the discounts and service you deserve

Gurbinder S Mavi

Insurance Lic# OF22244
 Bus: 650-326-0660, Cell : 408-829-6284
 988 El Monte Ave Mountain View, CA 94040

Like a Good Neighbor, State Farm is There www.gmavi.com

State farm mutual Automobile Insurance Company, State Farm Indemnity Company Bloomington, IL

Allstate
 You're in good hands.

Avninder Singh
 Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501

Auto Home Life Health Business Commercial

PH.(510) 441-7490
Toll free (877) 441-7490

30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

MAC REAL ESTATE SERVICES
 (Real Estate & Mortgage Co)

Your Commercial/ Business Broker

Refinance your jumbo loan up to \$2.5 Million with us

kandola@macloans.net

Ranjit Kandola
 Broker/Owner
 530-755-1130

BRE 01800662 NMLS 347022 Co NMLS 1133016
 550 N. Palora Ave, Suite A Yuba City CA 95991

FARMERS

ਆਟੋ, ਘਰ, ਬਿਜਨਸ, ਲਾਈਫ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਉੱਤੇ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ, ਸਹੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹੀ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕਰਵੇਜ ਲਓ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਜਾਓ

+ Auto + Home + Life + Umbrella
 + Business Work Comp.

Duabba Insurance Agency
 2450, PERALTA BLVD. SUITE 120, FREMONT, CA-94536

Ph. : (510) 797-7989
Fax : (510) 794-7398

Visit us@farmers.com

Gurcharan Singh Mann
 Insurance Agent
 Licence # 0C 70672

ਪਾਲਿਸੀ (ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ, ਜੋ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਸਿਰਫ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਦਫਤਰ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ।

ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ ਕੌਂਸਲ ਮੈਂਬਰ

ਏਕਨੂਰ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ

ਹੋਵਰਡ- ਏਕ ਨੂਰ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਇਸੇ ਹਫਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਤੰਬਰ 21, 2014 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮੀ 4:30 ਵਜੇ ਤੋਂ 5:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸ: ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ 3165 Arden Road, ਹੋਵਰਡ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ-94545 ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜੇ ਵੀ ਸੱਜਣ ਮਿੱਤਰ ਇਸ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਭ ਵੀਰ ਭੈਣ ਜ਼ਰੂਰ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ 1 ਗਰੀਬ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਇਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣੇ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੀਨ-ਦੁਖੀ ਦਾ ਦੁੱਖ ਕੁਝ ਹਲਕਾ ਹੋ ਸਕੇ।

ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਸੱਜਣ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਲਾਨਾ 120 ਡਾਲਰ ਦੇ ਕੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਸੱਜਣ ਨਹੀਂ ਵੀ ਪੈਸੇ ਦੇ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਹ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਐਤਕੀ ਇਸ ਨਾਨ ਪਰਾਫਿਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਬ-ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸਕੱਤਰ, ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਕੁਝ ਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਬੈਠਾ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕੇ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗੀ। ਹਰ ਸਾਲ ਸਾਰੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਚੁਣੇ ਜਾਇਆ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਨਵੀਂ ਕਮੇਟੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਫਿਰ ਅਹੁਦੇ ਦੇਣ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ ਪਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਸਭ ਇਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਨਿਰੋਲ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹੋਇਆ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਨਖਾਹ ਜਾਂ ਭੱਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਇਆ ਕਰਨਗੇ।

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਸੱਜਣ ਜੋ ਇੰਗਲਿਸ਼, ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਚੰਗਾ ਗਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਚੰਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਲੋਕ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹਨ ਤੇ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ:

1. ਸ: ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਦਮ 510-565-6667
2. ਸ: ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 408-348-4359
3. ਗੋਗੀ ਆਟੋ ਸਰਵਿਸ 510-293-0530

510- 303-4135

ਇਕ ਇਕ ਵੋਟ ਕੀਮਤੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸਮਝਾਓ ਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਹੋ ਕੇ ਵੋਟ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਸ: ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ ਇਸ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਕਰ ਸਕਣ। ਆਓ ਸਭ ਰਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਇੱਜਤਦਾਰ ਤੇ ਠੰਢੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਕਲ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਵਿੱਚ ਰਹੋ ਸ: ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਸੁਣੀ ਜਾ ਸਕੇ। - ਤੁਹਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਪੰਨਵਾਰ

ਬਤੌਰ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਤੇ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹੈ।

20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਉਹ ਚਾਹੇ ਇੱਥੇ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਅਲਾਮੀਡਾ ਕਾਉਂਟੀ ਵਿਚ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਲਾਮੀਡਾ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਅੰਬੈਸਡਰ 2007 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 17 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ! ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਅਲਾਮੀਡਾ ਕਾਉਂਟੀ ਦੇ ਵਲੰਟੀਅਰ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 23 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਸੁਪਤਨੀ ਤੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਜਤਦਾਰ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼ਾਹੀ ਜੀ ਇਕ ਚੰਗੇ ਲੀਡਰ ਵਾਂਗ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਵਿੱਚਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਕ ਟੀਮ ਪਲੇਅਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਠੰਢੇ ਤੇ ਇੱਜਤ ਨਾਲ ਮਿਲਣਸਾਰ ਹਨ!

ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਸਤੰਬਰ 7, 2014 ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਚਾਖਚ ਭਰੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਆਏ ਮਿੱਤਰ ਦੋਸਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਤਿੰਨ ਕੌਂਸਲ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਸਤੇ 5 ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਵਿਚ 33230 ਵੋਟਾਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ। ਸ: ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਕੰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ

1. ਛੋਟੇ ਬਿਜਨਸ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ।
2. ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਕਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨ ਵੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਕਣ।
3. ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੇਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਛੋਟੇ ਬਿਜਨਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਲਾਭ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਖਾਣ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਲਾਭ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਸ਼ਾਹੀ ਹੁਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੇਲੇ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਛੋਟੇ ਬਿਜਨਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫਰੀਮਾਂਟ ਵਿਚ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ 11 ਤੋਂ ਵਜੇ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਵੋਟ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯੂ. ਐਸ. ਏ. ਦੇ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਫੋਨ ਕਰੋ: 510-689-4625 ਅਤੇ

ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਲਾਘੇ ਵਾਲੇ 22 ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ- ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਲਈ ਲਾਘਾ ਬਣੇ 22 ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 22 ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬੋਲੀਵੀਆ, ਮਿਆਂਮਾਰ ਤੇ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਅਜਿਹੇ ਤਿੰਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀਤੇ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਬਹਾਮਸ, ਬੋਲੀਵੀਆ, ਮਿਆਂਮਾਰ, ਕੋਲੰਬੀਆ, ਕੋਸਟਾਰਿਕਾ, ਇਕੁਆਡੋਰ, ਅਲ ਸਾਲਵਾਡੋਰ, ਗੁਆਟੇ ਮਾਲਾ, ਹੈਤੀ, ਹੈਂਡੂਰਸ, ਜਮਾਇਕਾ, ਲਾਓਸ, ਮੈਕਸੀਕੋ,

ਨਿਕਾਰਾਗੂਆ, ਪਨਾਮਾ, ਪੇਰੂ ਤੇ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਜੋਹਨ ਕੈਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਰਲ ਕੇ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਬਗੈਰ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਰਣਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸੂਚੀਬੱਧ ਮੁਲਕ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪੈਰ ਪਿੱਛੇ ਖਿੱਚੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

R.PAL SINGH TAX PROFESSIONAL
ENROLLED AGENT
BOOKKEEPING ACCOUNTS PAYROLLS
REAL ESTATE

*TAX: All types of Tax Returns: Individual, Business, Sales Tax

- Incorporation
- Insurance-Life Only
- Notary Public

Contact:
R.PAL SINGH
 E.A # 00097224-EA, CRTP #A44237, Realtor #01481514
 Life Insurance Agent # 0G76896

39159 Paseo Padre Pkwy # 103
 Fremont, CA 94538
 510-750-3464
 singhrpal@sbcglobal.net
 Singhtax.com "Enrolled To Practice Before The IRS"

E.A. CTEC California Tax Education Council Registered Tax Preparer

ਹੜ੍ਹ ਮਾਰੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਸ਼ੁਰੂ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ/ਜੰਮੂ- ਹੜ੍ਹ ਮਾਰੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਆਮ ਵਰਗੀ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਵਕਤ ਲੱਗੇਗਾ, ਪਰ ਸਮੂਹਿਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਘਟਣ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰਿਤਨ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਗੀ ਹੈ। 13 ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਕੌਮੀ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਅੱਜ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਤੇਜ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ 13 ਹੋਰ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਇਸ ਤਬਾਹੀ 'ਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 200 ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਈ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੰਪਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਏ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਹਾਲੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ ਲੋਕ ਹੁਣ ਪਰਤਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ ਪੁੱਜਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ।

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹਾਲੇ ਵੀ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹਨ, ਪਰ ਉਥੇ ਫਸੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਔਖੇ-ਸੌਖੇ ਹੋ ਕੇ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਲਾਲ ਚੌਕ, ਉਸ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਇਲਾਕੇ ਤੇ ਬਦਾਮੀ ਬਾਗ ਛਾਉਣੀ ਹਾਲੇ ਵੀ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘਿਰੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ

ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਉਤਰਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹੜ੍ਹਾਂ ਮਗਰੋਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਐਲਪੀਜੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਹੁਣ ਸੁਧਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਸੰਚਾਰ ਨੈੱਟਵਰਕ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪੜਾਅਵਾਰ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 100 ਕਰੋੜ ਜਾਰੀ: ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਰਾਹਤ ਤੇ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਤੇ ਬਡਗਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਲਈ 100 ਟਨ ਤੇ ਅਨੰਤਨਾਗ, ਪੁਲਵਾਮਾ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਲਈ 150 ਟਨ ਅਨਾਜ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਦੇ ਸਿਲੰਡਰਾਂ ਦੇ ਭਰੇ 162 ਟਰੱਕ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਤਿੰਨ ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ: ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਤਾਜ ਮੋਇਉਦੀਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਹਸਪਤਾਲ ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਏ ਸਨ।

ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਦੇ ਅਰਥ ਡਾ ਮਹੀਪ ਸਿੰਘ

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਠਾਰਵੀ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਵੈਟਰਨ ਚੈਂਪੀਅਨ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੋਇਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰਐਸਐਸ) ਦੇ ਸਰ ਸੰਘ ਚਾਲਕ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਮੁੜ ਇਹ ਚਰਚਾ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਬਦ ਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਜਰਮਨ ਜਾਂ ਜਾਪਾਨੀ ਹੋਣਾ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜਾਂ ਯਹੂਦੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ ਦਾ ਸੂਚਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਹੈ, ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਅਮਰੀਕੀ ਹੈ, ਜਾਪਾਨ ਦਾ ਬੰਦਾ ਜਾਪਾਨੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਹਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹਿੰਦੂ ਹੈ।

ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਜਿਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ, ਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਸੁਆਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਨੇ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਅਮਰੀਕਾ) ਵਿਚ ਹੋਈ ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਦਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਉਸੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਇਹ ਅੱਜ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਭਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਫ਼ਖ਼ਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਧਰਮ ਦਾ ਅਨੁਯਾਈ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਨੂੰ ਧਰਮ ਮੰਨ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਧਰਮਾਂ- ਈਸਾਈਅਤ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਡਾ ਕੇਸ਼ਵ ਬਲੀ ਰਾਮ ਹੈਡਗੋਵਾਰ ਨੇ ਸੰਨ 1925 ਵਿਚ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਚ ਆਰਐਸਐਸ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਸੰਘ ਦਾ ਸੋਇਮ ਸੇਵਕ ਬਣਨ ਲਈ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਕ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ- 'ਸਰਬ-ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ, ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੋਇਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸੰਘ ਦਾ ਕੰਮ ਮੈਂ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਨਿਰਸੁਆਰਥ ਬੁੱਧੀ, ਤਨ, ਮਨ ਅਤੇ ਧਨ ਨਾਲ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਰਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਪੂਰੀ ਨਿਸ਼ਠਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾਵਾਂਗਾ।' ਇਸ ਸਹੁੰ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਸੀ। 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਜੇ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੋਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਸੰਘ ਅਜੇ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਚੈ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਤਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਐਸਐਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ (1931 ਵਿਚ) ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਜਲਸਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ

ਡਾ ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਥੇ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਭਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਰਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਮਾਨਤਾ ਉੱਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਦੋ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਐਲਾਨਿਆ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਿਆ, ਉਸ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ, ਮਜ਼ਹਬ, ਪੰਥ, ਜਾਤੀ, ਨਸਲ, ਲਿੰਗ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਅਜੋਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਬਦਲਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਇਸਲਾਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅੱਜ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਦੇਸ਼ ਬਹੁ-ਧਰਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਬਹੁ-ਦੇਸ਼ੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਨ। ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਜਿਹੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਉਹ ਧਰਮ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਹਨ, ਪਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆਈ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਇਆ। ਰਵਾਇਤ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਖਾਲਸਾਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ-ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਿਹੇ ਲਿਬਾਸ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸਾਫ਼ ਸੀ- ਧਰਮ ਪੱਖੋਂ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਹਾਂ, ਪਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ ਪੱਖੋਂ ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਹਾਂ। 1950 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨ ਸੰਘ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੋਇਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨ ਸੰਘ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਜਨ ਸੰਘ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਦਲ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੁਰੇ ਸਾਰਿਆਂ ਧਰਮਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੱਖੇ ਸਨ।

1970 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਨੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਇਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨ ਸੰਘ ਵੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਰਵੱਈਏ ਕਾਰਨ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ। ਸ੍ਰੀ ਮੁਰਾਰਜੀ ਦੇਸਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ। ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1980 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅਨੇਕਾਂ ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧਾਂ ਕਰ ਕੇ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਟੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨ ਸੰਘ ਨੇ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਂ ਹੇਠ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾ ਲਈ। ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਵਧੇਰੇ ਲਚਕੀਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਤੇ ਉਦਾਰ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਇਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਵਾਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਰਾਮ ਮੰਦਿਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕੱਢੀ ਸੀ, ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਬਣੀ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਵੇਲੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਪਰ ਵਾਜਪਾਈ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਿਆ। ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਮਲਕਾਨੀ (ਹੁਣ ਜੀਵਤ ਨਹੀਂ) ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਇੰਡੀਆ ਫਸਟ' ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਛੇਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸੁਆਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਨਹੀਂ ਆਖਦਾ; ਪਰ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਕੁਝ ਲੋਕੀ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਦੀ ਜੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਲਾਭੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਸ੍ਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਦੂਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਗਠਜੋੜ (ਐਨ ਡੀ ਏ) ਬਣਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਗਠਜੋੜ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਉਘੇ ਬੰਦੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਜਮਾਤ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ 6 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰਹੀ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਬਦ ਸਦਾ ਇਕ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੱਧ ਯੁੱਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੰਤਾਂ, ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ (ਜਾਂ ਤੁਰਕ) ਦੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੋ ਤਬਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਨੇ ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ- ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਭੈ ਦੇਹੁਰਾ ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਮਸੀਤੁ। ਨਾਮੋ ਸੋਈ ਸੇਵਿਆ ਜਹ ਦੇਹੁਰਾ ਨ ਮਸੀਤੁ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਲਫਜ਼ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਈਸਾਈਆਂ, ਪਾਰਸੀਆਂ ਉਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ- ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਵਾਸੀ ਇੰਡੀਅਨ ਹਨ, ਭਾਰਤੀ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਲਫਜ਼ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਨ, ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ। ਡਾ ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਜਦੋਂ 1905 ਵਿਚ ਇਹ ਗੀਤ ਲਿਖਿਆ ਸੀ- 'ਸਾਰੇ ਜਗ ਸੇ ਅੱਛਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾ ਹਮਾਰਾ' ਤਾਂ ਇਥੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ 'ਹਿੰਦੀ' ਲਫਜ਼ ਵਰਤਿਆ ਸੀ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਲਈ 'ਹਿੰਦੀ' ਲਫਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ- 'ਹਿੰਦੀ ਹੈ ਹਮ ਵਤਨ ਹੈ ਹਿੰਦੁਸਤਾ ਹਮਾਰਾ।' ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਦੀ ਥਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਆਖਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਕੇ ਨਵਾਂ ਬਖੇੜਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ, ਹਿੰਦੀ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦਾ ਫਰਕ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੇਤਲੀ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਬਲੀ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ- ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਤੋੜ ਲੱਭਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅੱਜ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਖੇਤੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਈ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਰਿ-ਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਅਤੇ ਪੀ.ਆਈ.ਡੀ.ਬੀ. ਫੰਡ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨਗੇ। ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 1997-1998 ਤੋਂ 2013-2014 ਤੱਕ 33,495 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰੀਬ 4 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਬਸਿਡੀ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕਰਨੇ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇਣਾ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਮੁਤਾਬਕ ਬੀਤੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹਾੜੀ ਅਤੇ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਕੁੱਲ ਫ਼ਸਲ ਕਰੀਬ 42 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦਾ ਭਾਰ ਕਰੀਬ 4200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਭਾਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਭਾਰ 10 ਫੀਸਦੀ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਵਾਪਸ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਰਕਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ (ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪੀਏਯੂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ) ਦੀ ਗਣਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਰਜ਼ੇ ਕਾਰਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 1997 ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ-ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2002 ਵਿੱਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਤੀ ਸੈਕਟਰ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਿੱਲ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਪੈਂਦਾ ਦੇਖ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਤੀ ਸੈਕਟਰ ਲਈ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਖੇਤੀ ਸੈਕਟਰ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਿੱਲ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਸਹੇੜ ਸਕਦੀ। ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਸ ਸਬਸਿਡੀ ਨੂੰ ਤਰਕਸੰਗਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦਾ ਭਾਰੀ ਪੈਂਦਾ ਦੇਖ ਚੁੱਪ ਵੱਟ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਇਸ ਸਬਸਿਡੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਕਰਾਰ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਇਸ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਕੇ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦੁੱਖਦੀ ਰਗ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਗਿੰਨੀਜ਼ ਬੁੱਕ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਪਹਿਲਵਾਨ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੈਲਗਰੇਡ ਵਿਚ ਹੋਈ ਕੁਸ਼ਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵੈਟਰਨ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ 18ਵੀਂ ਵਾਰ ਜਿੱਤ ਲਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 55 ਤੋਂ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ 90 ਤੋਂ 100 ਕਿੱਲੋ ਵਜ਼ਨ ਵਰਗ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਕੁਆਟਰ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਕਜ਼ਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬੈਕਲਿਚ ਅੰਤਲੋ, ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਇਰਾਨ ਦੇ ਸ਼ਰੀਫ ਸਸਹਿਰ ਤੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਬਾਗੀ ਇਸਮਤ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਲਗਾਤਾਰ 18ਵਾਂ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ, ਤਿੰਨ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ, ਤਿੰਨ ਏਸ਼ਿਆਈ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪਾਂ, ਤਿੰਨ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਉਨੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵੈਟਰਨ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਸੋਨੇ, ਚਾਂਦੀ ਤੇ ਤਾਂਬੇ ਦੇ 29 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਕੁਮਾਰ, ਭਾਰਤ ਕੇਸਰੀ, ਮਹਾਪੋਰ ਕੇਸਰੀ, ਭਾਰਤ ਮੱਲ ਸਮਰਾਟ, ਰੁਸਤਮੇ ਹਿੰਦ ਤੇ ਰੁਸਤਮੇ ਜ਼ਮਾਂ ਤਕ ਸਾਰੇ ਖਿਤਾਬ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਏਸ਼ਿਆ ਤੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵੈਟਰਨ ਕੁਸ਼ਤੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਤਕ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਰਜਾਂ ਸਾਂਭੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਬੈਠਾ ਕਿਥੇ!

-ਪ੍ਰਿ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਕੀਤੀ। ਉਥੇ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸਾਂ। ਅਖਾੜੇ ਦਾ ਤੰਗ ਜਿਹਾ ਹਾਤਾ ਭਲਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਅਲੱਦੇ ਪੱਠੇ ਸ਼ਰਦਾਈਆਂ ਰਗੜ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਕਈ ਰੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਝੂਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਿਧਰੇ ਡੰਡ ਬੈਠਕਾਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਕਿਧਰੇ ਮੱਲਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਅਖਾੜੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਹੋਏ ਪਏ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਅਖਾੜਾ ਮੁੜਕੇ ਵਿਚ ਭਿੱਜਿਆ ਪਿਆ ਸੀ ਜਿਸ 'ਚ ਤੇਲੀਆ ਮਹਿਕ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਹਨੂਮਾਨ ਦੀ ਉਹ ਅਨੋਖੀ ਟਕਸਾਲ ਸੀ ਜਿਥੇ ਹੱਡ ਮਾਸ ਦੇ ਜੁੱਸੇ ਫੌਲਾਈ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੰਦਰ ਗੱਦੇ ਉਤੇ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਿਗਲਾ ਹੋ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਗੋਰਾ ਬਦਨ ਪਸੀਨੇ ਵਿਚ ਤਰ ਸੀ ਤੇ ਭਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੂਹੀ ਭਾਅ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਦਣ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਮੈਂ ਕਰਤਾਰ ਹੋਰਾਂ ਕੋਲ ਰਿਹਾ।

ਉਹਦਾ ਬਚਪਨ ਆਮ ਕਿਸਾਨ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਕੂਲੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਤੇ ਡੰਗਰ ਚਾਰਦਿਆਂ ਲੱਘਿਆ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਛੁਪੇ ਬੈਠੇ ਰੁਸਤਮ ਦਾ ਉਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖਾਬ ਖਿਆਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅੰਦਰ ਕੀ ਕੁਝ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ- ਇਹਦਾ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਪਤਾ ਹੈ? ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਦਸ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚੋਂ ਛੱਡ ਕੇ ਕੁਲਵਕਤੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਲੈਣ ਪਿੱਛੋਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਕਰਦਾ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਆਈ ਜੀ ਬਣਿਆ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਡ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੀ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਕੁਸ਼ਤੀ ਸੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਸੰਘ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦੰਗਲ ਕਰਵਾਏ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐਵਾਰਡ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਤੇ ਅਰਜਨਾ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ 1985 ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਬੇਟਾ ਤੇ ਦੋ ਬੇਟੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਕਾ ਟਿਕਾਣਾ ਜਲੰਧਰ ਹੈ।

ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਤੇ ਗੱਦੇ ਦੀਆਂ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਛਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਕੁਸ਼ਤੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਸਨ ਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਦਾਅ ਢਾਕ ਮਾਰਨਾ, ਹਫਤਾ ਚਾੜ੍ਹਨਾ, ਧੋਬੀ ਪਾਟ, ਨਕਾਲ, ਬਗਲ ਡੁੱਬ, ਗਾਧਾਲੋਟ, ਪੁਠੀ ਸਿਧੀ ਸਾਲਤੋ ਤੇ ਮੋੜਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਗੱਦੇ ਦੇ ਦਾਅ ਭਾਰਨਦਾਜ, ਪੱਟ ਖਿਚਣਾ, ਫਿਟਲੇ ਤੇ ਟੰਗੀ ਆਦਿ ਵੀ ਸਿੱਖੇ ਤੇ ਰਵਾਂ ਕੀਤੇ।

ਉਸ ਨੇ 1968 ਤੋਂ 2014 ਤਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਏਨਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸਰਗਰਮ ਪਹਿਲਵਾਨ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਹ ਅਨੋਖਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਗਰਾਈਂ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਉਹਦੀ ਜੀਵਨੀ ਲਿਖੀ ਹੈ-ਕੁਸ਼ਤੀ ਦਾ ਧਰ ਤਾਰਾ। ਉਹਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ, ਪਰਿਵਾਰ, ਜੁੱਸੇ ਤੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪਰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸ਼ਾਨ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਲੱਖਾਂ ਲੋਕੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸੇ ਪਏ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਫਿਰ ਪਾਣੀ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਹਨ, ਬੱਚ ਭੁੱਖੇ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਫੌਜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਹੈ ਪਰ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕਦਮ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਉਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮਨੁੱਖ ਵੱਸ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਿਆ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਇੰਸ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਹੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਲਈ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਰਾਹ ਤੋਂ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਜਦੋਂ ਆਪਣਾ ਜਲਵਾ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਬਿਪਤਾ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਆਫ਼ਤ ਮਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਠੂਠਾ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਠੀਕ ਕਰੇ, ਵਿੱਤੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਰੁੱਸਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਵੋਟ ਬਟੋਰੂ ਸਿਆਸਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਬਿਨਾਅ ਤੇ ਨਾ ਕਰੇ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਹ ਨਸੀਹਤ ਦਰੁੱਸਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਤਾ ਦੇ ਧਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਨਤਾ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣ ਵੀ ਪੂਰਨ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਆਮ ਹੀ ਰੁਝਾਨ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ ਦੇ ਧਨ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਹੇਠ ਦੱਬੀ ਪਈ ਹੈ।

ਚੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇੱਧਰ ਤਿੱਬਤ ਵਿਚ ਚੀਨੀ ਘੁਸਪੈਠ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਚੀਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਚੀਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਕ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 40 ਫੀਸਦੀ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਪੱਖੋਂ ਲੱਗਭੱਗ ਬਰਾਬਰੀ ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕ ਇਕ ਵੱਡਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵੀ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਤਰੱਕੀ ਨੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕੁਝ ਪਿੱਛੇ ਰਫ਼ਤਾਰ ਪਕੜੀ ਹੈ ਪਰ ਚੀਨ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪੱਖੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਸਾਂਝ ਵੀ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਚੀਨੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਲੋਕਰਾਜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਖਤਰਾ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ 1962 ਵਿਚ ਚੀਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਕਤਵਰ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਆਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਚੀਨ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਾਕਤਵਰ ਹੋ ਰਹੇ ਮੁਲਕ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਉਸ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਘੇਰ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਚੀਨ ਜੋ ਕਦਮ ਪੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਚੀਨ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਵਿਵਾਦ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਉਤੇ ਟਕਰਾਅ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.
 Editor in Chief & Publisher
 e-mail: bsma54@gmail.com

Tel : 510-938-7771, Fax510-740-3520

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Ranjit Kandola ,Managing Editor
 Cell : 530-315-1020, Yuba City

Buta Ram joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

Web designed www.pardesitimes.com
 by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before , Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਕਦੇ ਤੱਕ ਚਲਦੀ ਰਹੇਗੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਤਬਾਹੀ

ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਬਣੀ ਹੈ, ਲੜਾਈ-ਝਗੜੇ, ਜੰਗ ਯੁੱਧ ਚਲਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਜੰਗਾਂ ਯੁੱਧਾਂ ਅਤੇ ਲੜਾਈਆਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਣਆਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕ ਵੀ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਜੰਗ-ਯੁੱਧਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੂਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਖਬਰ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਇਰਾਕ ਦੇ ਕਾਫੀ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਸੁੰਨੀ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਰਾਕ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਆਰਾ ਟਰੇਡ ਕੀਤੀ ਹੋਈ 'ਬਹਾਦਰ' ਫੌਜ ਇਸ ਅਚਾਨਕ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਝਾਲ ਨਾਂ ਝੱਲ ਸਕੀ ਤੇ ਤੀਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਖਿਲਰ ਗਈ। ਇਹ ਉਹੀ ਫੌਜ ਹੈ ਜੋ ਸੰਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਰਾਨ ਇਰਾਕ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤੇ ਅਜਿੱਤ ਫੌਜ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਅੱਤਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਆਫ ਇਰਾਕ ਐਂਡ ਲੇਵਾਂਟ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਸਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਆਫ ਇਰਾਕ ਐਂਡ ਸੀਰੀਆ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਐਸ. ਐਏ. ਐਸ. ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸ਼ਬਦ 'ਲੇਵਾਂਟ' ਜੁੜਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ ਅਰਬੀ ਧਾਰਨਾਂ ਹੈ। ਲੇਵਾਂਟ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜਾਰਡਨ, ਇਸਰਾਈਲ, ਫਲਸਤੀਨ, ਲੈਬਨਾਨ, ਕੁਵੈਤ, ਸਾਈਪਰਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ। ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਸੀਰੀਆ ਅਤੇ ਇਰਾਕ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਇਲਾਕੇ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਰਾਕ ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਦਾ ਮਕਸਦ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਲੇਵਾਂਟ ਇਲਾਕੇ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ ਇਸਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਵੇਖ ਕੇ ਡਰੇ ਪਏ ਹਨ। ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਬਰਬਰਤਾ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓ ਵੇਖ ਕੇ ਇਸਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀ ਐਨੀ ਬੇਰਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਅਲ ਕਾਇਦਾ ਨੇ ਵੀ ਫਰਵਰੀ 2014 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧ ਤੋੜਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਲਾਈ ਸਮਝੀ। ਇਰਾਕ ਵਿੱਚ ਸੀਆ ਤੇ ਸੁੰਨੀ ਆਬਾਦੀ ਵੱਸਦੀ ਹੈ।

ਸੀਆ ਤਕਰੀਬਨ ਸੱਠ ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਸੁੰਨੀ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਲੀ ਫੀਸਦੀ ਹਨ। ਸਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸੁੰਨੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਇਰਾਕ ਵਿੱਚੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਆ ਤੇ ਸੁੰਨੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਫੁੱਟ ਹੈ। ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਂਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਬੀਜ ਇਰਾਕ ਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਹਮਲੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਬੀਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਰਾਕ ਵਿੱਚ ਅਲ ਕਾਇਦਾ ਦੀ ਬ੍ਰਾਂਚ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ। 2004 ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਨਾਵਾਂ ਹੇਠ ਅਲ ਕਾਇਦਾ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਥਾਪਨਾ ਵੇਲੇ ਇਸਦਾ ਨਾਂ ਜਾਮਾਤ ਅਲ ਰਾਵੀਦ ਅਲ ਜਿਹਾਦ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਚੀਫ ਜਾਰਡਨ ਵਾਸੀ ਅੱਬੂ ਮੁਸਾਦ ਅਲ ਜਰਕਾਵੀ ਸੀ। ਜਰਕਾਵੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਨ ਤੇ ਇਰਾਕੀ ਫੌਜਾਂ ਤੇ ਸੀਆ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਨੇਕਾਂ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਤੇ ਹਿੰਸਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਘਾਤ ਲਾ ਕੇ ਜਾਂ ਆਹਮੋ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਾ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬਾਂ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਅਮਰੀਕਨ ਫੌਜ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਹਮਲੇ ਕਰਵਾਏ ਸਨ। ਇਸਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਪੱਛਮੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਤੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੋ ਅਮਰੀਕਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ, ਨਿਕੋਲਸ ਬਰਗ ਤੇ ਉਇਨ ਯੂਗੀਨ ਆਰਮਸਟਰੰਗ ਦਾ ਸਿਰ ਇਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਵੱਢ ਕੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਪਾਈ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਉਹ 2006 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਮਰੀਕਨ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਇਸਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਕਮਾਨ ਅੱਬੂ ਅਬਦੁੱਲਾ ਅਲ ਰਾਸ਼ੀਦ ਅਲ ਬਗਦਾਦੀ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਵਾਸੀ ਅੱਬੂ ਅਯੂਬ ਅਲ ਮਸਰੀ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਵਾਂ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਹੇਠ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 13 ਅਕਤੂਬਰ 2006 ਨੂੰ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਐਂਫ ਇਰਾਕ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਹਵੇਂ ਹੀ ਇਰਾਕੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਉਪਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪਰੈਲ 2010 ਨੂੰ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਜੂਦਾ ਚੀਫ ਅੱਬੂ ਬਕਰ ਅਲ ਬਗਦਾਦੀ

ਦੇ ਹੱਥ ਕਮਾਂਡ ਆਈ। ਇਸਦੀ ਕਮਾਂਡ ਹੇਠ ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਨਾਲ ਮਾਰਚ 2011 ਨੂੰ ਸੀਰੀਆ ਵਿੱਚ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਹ ਗਰੁੱਪ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਜੇਹਾਦੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਦੇ ਹੋਏ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਇਲਾਕੇ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਸੀਰੀਅਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਸ਼ਰ ਅਲ ਅਸਦ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਨੌਤੀ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰਿਆ। ਇਸਨੇ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਵੱਡੇ ਇਲਾਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਰ ਰੱਕਾ, ਇਦਲੀਬ, ਅਲ ਬਾਰਾਕਾ, ਅਲ ਖੇਰ, ਅਲ ਬਦੀਆ, ਹਾਲਾਬ, ਹਾਮਾ, ਦਮਿਸ਼ਕ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਅਲੈਪੋ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਸਾਉਦੀਅਰਬ, ਤੁਰਕੀ, ਕੁਵੈਤ, ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ, ਬਹਿਰੀਨ ਤੇ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਸੁੰਨੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬੇਅੰਤ ਪੈਸਾ ਹਾਸਿਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਇਸਨੇ ਮਜਬੂਤ ਫੌਜ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਸ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਇਰਾਕ ਤੇ ਵੀ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠਲਾ ਇਰਾਕ ਦਾ ਧੂਰ ਪੁਰਬੀ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਲੂਲਾ, ਇਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠਲੇ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਧੂਰ ਪੱਛਮੀ ਸ਼ਹਿਰ ਰੱਕਾ ਤੋਂ 360 ਮੀਲ ਦੂਰ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਫੌਜ ਇਰਾਕ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਗਦਾਦ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 95 ਮੀਲ ਦੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀ ਧਤਾਧਤ ਫੜ ਕੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੀਆਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ? ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਲਈ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਖਿਰ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕਦੇ ਤੱਕ ਚੱਲੇਗਾ?

ਭਾਰਤ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਵਰਗੀਆਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਰਾਡਾਰ 'ਤੇ

ਸੰਨ 2011 ਵਿਚ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦਾ ਮੋਢੀ ਤੇ ਮੁਖੀ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ-ਲਾਦਿਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਟਿਕਾਣੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਜਨਮਿਆ ਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਐਮਾਨ ਅਲ-ਜਵਾਹਰੀ ਬਿਨ-ਲਾਦਿਨ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਬਾਪਿਆ ਗਿਆ। ਬਿਨ-ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਤ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਲਈ ਵੱਡਾ ਘਾਟਾ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਹੇਠ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਕਈ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦਾ ਅੱਡਾ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਪੁੱਟਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੱਛਮ ਨਿਵਾਸ਼ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਟਿਊਨੇਸ਼ੀਆ, ਮਿਸਰ, ਲੀਬੀਆ ਤੇ ਸੀਰੀਆ ਆਦਿਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਜਨਤਕ ਰੋਸ ਭੜਕ ਉੱਠਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਅਰਬ ਦੀ ਬਸੰਤ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਅਰਬ ਦੇ ਇਸ ਜਨਤਕ ਉਭਾਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਨਰਮਪੰਥੀ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਪਸੰਦ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਾਂਹ ਧੱਕ ਕੇ ਇਸ ਲੋਕ ਉਭਾਰ ਵਿਚ ਕੱਟੜ ਇਸਲਾਮੀ ਸੰਗਠਨ ਅੱਗੇ ਆ ਗਏ। ਕਾਰਨ ਕਈ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਮੁਸਲਿਮ ਬ੍ਰਦਰਹੁਡ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਸੰਗਠਤ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੀਰੀਆ ਵਿਚ ਅਸਦ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬੇਦਿਲੀ ਧਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਸਾਉਦੀ ਅਰਬ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਇਰਾਕ ਵਿਚੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਨੂਰ ਅਲ-ਮਾਲੀਕੀ ਸੀਆਸੁੰਨੀ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਟਕਰਾਓ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਚੱਲਿਆ।

ਪਹਿਲਾਂ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੀ। ਇਸ ਦੇ ਆਗੂ ਇਬ੍ਰਾਹੀਮ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਖਲੀਫਾ ਅਬੂ ਬਕਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਅਬੂ ਬਕਰ ਅਲ-ਬਗਦਾਦੀ ਧਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਨਾਮ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਆਫ ਇਰਾਕ ਐਂਡ ਸੀਰੀਆ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਇਲਾਕੇ ਅਤੇ ਮਾਸੂਲ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਤੀਕ ਕਾਇਮ ਰਹੀ ਆਟੋਮਾਨ ਸਲਤਨਤ ਵਾਂਗ ਦੁਬਾਰਾ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਦ ਕਰ ਲਿਆ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦਾ ਖਲੀਫਾ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਅਲ-ਬਗਦਾਦੀ ਦਾ ਸੰਗਠਨ ਅੱਤ ਦਾ ਬੇਰਹਿਮ ਹੈ। ਗੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਇਸ ਕੋਲ ਇੱਕੋ ਚੋਣ ਹੈ, ਇਸਲਾਮ ਜਾਂ ਮੌਤ। ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਲਈ ਕੇਵਲ ਮੌਤ। ਦੋ ਅਮਰੀਕਨ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਫੂਰੀ ਨਾਲ ਜਿਥੂਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾ ਕੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਉਤੇ ਵੀ ਪਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਕੋਲ 15000 ਤਨਖਾਹਦਾਰ ਲੜਾਕੇ ਹਨ ਤੇ ਟੈਂਕ ਤੋਪਾਂ ਵਰਗੇ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰ ਹਨ। ਸਾਉਦੀ ਅਰਬ, ਕੁਵੈਤ, ਕਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੱਟੜ ਸੁੰਨੀ ਇਸਲਾਮਿਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਬੈਂਕ ਡਕੈਤੀਆਂ, ਫਿਰੋਤੀਆਂ, ਤਸਕਰੀ, ਹਥਿਆਏ ਤੇਲ ਦੇ ਖੂਹਾਂ ਦਾ ਤੇਲ ਵੇਚ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਟੈਕਸ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਨਾਲ ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਕੋਲ 14000 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦੀ ਰਕਮ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਰਤ ਜਹਾਦੀਆਂ ਦੇ ਰਾਡਾਰ 'ਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ

ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਾਰਾਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਅਰਧ-ਸੰਗਠਤ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਲ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰੀ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੇ ਮਾਹਰ ਕਾਰਕੁਨ ਹਨ। ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋ-ਤੋਤੀ ਜਿੱਤਾਂ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਜਹਾਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਿਮ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਘਟਦਾ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਮਾਨ ਅਲ-ਜਵਾਹਰੀ ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਟੇਪ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਜਹਾਦ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਲਕਾਇਦਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿੰਗ ਸੰਗਠਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿੰਗ ਮਿਆਮਾਰ (ਬਰਮਾ), ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਸਾਮ, ਗੁਜਰਾਤ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉਪਰ ਹੋ ਰਹੇ ਕਬਿਤ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਲਈ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਿੰਸਕ ਬਟਵਾਰਾ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲੜਾਈਆਂ, ਪੁਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਅਲਹਿਦਾ ਹੋ ਜਾਣ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮਿਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਮਿਟਾ ਦੇਣ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੀਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਹਿਕਾਵੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਚਿਤਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਲਕਾਇਦਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਭਿਆਨ ਚਲਾਇਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਰਾਜਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਰੱਬ ਯਾਤਰਾ ਕੱਚੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਬਨਾਮ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਹੁਤ ਗਰਮ ਗਿਆ। ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਤੋੜੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਹਿੰਦੂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਵੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਵੱਡੀ ਘਟਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਉਪਰ ਗਹਿਰੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਬੰਬਈ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ 2002 ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗੇ ਮਸਜਿਦ-ਮੰਦਰ ਦੇ ਭੇੜ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲੇ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੇ ਮਹਾਂਬਲੀ ਪੁਰਖੇ ਰਾਜਾ ਮਾਨਧਾਤਾ ਦਾ ਰੱਬ ਜਿੱਧਰੋਂ ਲੰਘਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਏ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਪਾੜ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾੜਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਕੇ ਵਗਣ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦਰਿਆ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ। ਮਿਥਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਤਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਿਥ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਡੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮਾਨਧਾਤਾ ਦੇ ਬਾਹੂਬਲ ਦਾ ਅਲੰਕਾਰਕ ਵਰਣਨ ਹੈ, ਪਰ ਅਡਵਾਨੀ ਦਾ ਰਾਮ ਰੱਬ ਮਾਨਧਾਤਾ-ਰੱਬ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾੜ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪਾੜ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਦੇ ਖੂਨੀ ਪਾਣੀ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 14 ਤੇ)

ਅਮਰਜੀਤ ਪੁਰਾਗ

ਸੁਰ-ਸੰਗੀਤ ਸੰਸਾਰ

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ- ਰੰਗਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਫਰੀਮਾਂਟ (ਪਿੰਡ ਪੁਰਾਣੇ ਵਾਲਾ, ਮੋਗਾ) 408-857-4455

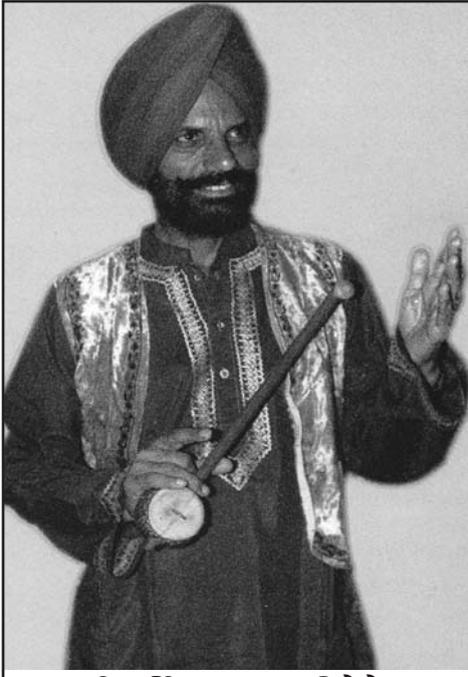
ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲੀਹਾਂ ਪਾਉਣੀਆਂ ਔਖੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ਲੇ ਤਾਂ ਆਪੇ ਹੀ ਚੱਲ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਿਖੜੇ ਪੈਂਦੇ ਕਿਹੜੇ ਜਿਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸਤਾਦਾਂ ਤੋਂ ਕੁੱਟ ਖਾਧੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹੋ ਹੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੁੱਟਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹੰਢਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਦ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੇਰਤ ਪੰਜੇ ਨਾਲ ਖਰੀਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਵਡਿਆਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਪਰਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

'ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਰਾਂ ਗਿੰਦੜ ਕਰਨ ਕਲੋਲ' ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਅੱਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਤੇ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਢੁੱਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੀ ਰੀਸ ਗਿੰਦੜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਖੱਲ ਪਾ ਕੇ ਗਿੰਦੜ ਭੁਲੇਖਾ ਤਾਂ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸ਼ੇਰ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਕੱਟ ਕੇ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਭੁੱਲੇ ਵਿਸਰੇ ਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਗੱਲ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰਬਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੰਢਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਸ਼ਾਨਮੰਤੀ ਤੇ ਮਾਣਮੰਤੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਹੰਢਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕਲਮ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ ਜੋ ਸ਼ਾਨਮੰਤੀ ਤੇ ਮਾਣਮੰਤੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸਨੇ ਕਲਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਤਾ, ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਪਰ ਕਲਾ ਵੇਚੀ ਨਹੀਂ। ਸ਼ੌਕ ਦੇ ਤੰਦ ਪਾਏ ਗਲੋਟੇ ਨਹੀਂ ਕੱਤੇ। ਉਸ ਕਲਾਕਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ 'ਰੰਗਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਮੁਕਤਸਰੀਆਂ'। ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਾਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬੋਲਬਾਲਾ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ, ਹਰਭਜਨ ਤੇ ਗੁਰਸੇਵਕ ਮਾਨ, ਬੱਬੂ ਮਾਨ ਤੇ ਸ਼ੈਰੀ ਮਾਨ। ਪਰ ਰੰਗਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਤੇ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਮਰਾੜਾਂ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਹੈ। ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੇ ਰੰਗਾ ਮਾਨ ਇਕੋ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਹਨ ਤੇ ਦੋਸਤ ਵੀ ਚੰਗੇ ਹਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਦੋਵੇਂ ਬੈਠੇ ਹਾਸਾ ਠੱਠਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਰਾੜਾਂ ਵਾਲਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਉਏ ਰੰਗੇ ਕੀ ਆਪਣੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਨਾਂ ਰੱਖੇ ਐ ਦੋ-ਦੋ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਰੰਗਾ ਤੇ ਬਾਬੂ। ਰੰਗਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਬਾਬੇ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਬਾਬੂ ਮੰਡਾ ਜੰਮ ਪਿਆ ਰੰਗ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤੇ ਤੇਰਾ। ਮਰਾੜਾਂ ਵਾਲਾ ਅੱਗੋਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਜਦ ਮੈਂ ਜੰਮਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਮੇਰੇ ਬਾਬੇ ਕੋਲ ਨਹਿਰ ਵਾਲਾ ਬਾਬੂ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ, ਉਸਨੇ ਬਾਬੂ ਰੱਖਤਾ। ਰੰਗਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਆਪਾਂ ਨਾਂ ਵਟਾ ਲਈਏ ਤੇ ਮਰਾੜਾਂ ਵਾਲਾ ਕਹਿੰਦਾ, ਫਿਰ ਕਿਹੜਾ ਆਪਾਂ ਜਬਰਜੰਗ ਸਿੰਘ ਬਣਨ ਲੱਗੇ ਆਂ, ਰਹਿਣਾ ਤਾਂ ਰੰਗਾ ਤੇ ਬਾਬੂ ਈ ਐ। ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਹਨ।

ਰੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਤਾਂ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947 ਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਕੂਲ ਲਾਉਣ ਸਮੇਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ 1945 ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਜਲਦੀ ਸਕੂਲ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਸਦਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਪੰਡੋਰੀ ਅਰਾਈਆਂ ਵਾਲੀ, ਤਹਿਸੀਲ ਜੀਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਣਿਆ ਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ 'ਚੋਂ ਮੋਗਾ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁੱਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਧਰਮਕੋਟ ਤੋਂ

ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ 1960 ਤੋਂ ਮੁਕਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪੱਕਾ ਵਸਨੀਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਮੁਕਤਸਰ ਤੋਂ ਬੀ. ਏ. ਕੀਤੀ। 1961-62 'ਚ ਹੈਲਥ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦਾ ਕੋਰਸ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਡੇਰਾਬਸੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਇਸ ਨੌਕਰੀ ਨੇ ਫਾਇਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ। ਫਾਇਦਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਮਾਈ ਆਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਘਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਰ ਗਈ, ਨੁਕਸਾਨ ਇਹ ਕਿ

ਰੰਗਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ

ਗਾਇਕੀ ਵੱਲ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਦੇ ਗਾਇਕ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਦਾ ਨਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ 1974 ਵਿਚ ਇਕ ਈ ਪੀ ਤਵਾਰੀਕ ਕੌਰ ਦਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਆਇਆ। ਦੋ ਗੀਤ ਸਦੀਕ ਨਾਲ, ਇਕ ਕੁਲਦੀਪ ਹੀਰੇ ਨਾਲ ਤੇ ਇਕ ਰੰਗਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨਾਲ। ਗੀਤ ਮਾਨ ਮਰਾੜਾਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

(1) ਬੱਗੀ ਤਿੱਤਰੀ ਕਮਾਦੋਂ ਨਿਕਲੀ ਤੇ ਉਡਦੀ ਨੂੰ ਬਾਜ ਪੈ ਗਿਆ। ਸੁਣ ਮਿੱਤਰਾਂ ਪੈਰ ਦਿਆ ਛਿੱਤਰਾ ਵੇ ਘਸ ਕੇ ਟੁੱਟ ਜਾਏਗਾ।

(2) ਲੋਂਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਕਣ ਦੇ ਬਿਸ਼ਨ ਕਰੇ ਭਰਜਾਈਏ ਜੇ ਰੱਬ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਘਰ ਦੇ ਲਾਲ ਖਿਡਾਈਏ। (ਦੇਵੇਂ ਗੀਤ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਸਦੀਕ)

(3) ਰਿਕਸ਼ਾ ਅਮਲੀ ਦਾ ਬੰਬੂ ਕਾਟ ਦੇ ਬਰੋਬਰ ਜਾਂਦਾ। (ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਹੀਰੇ)

(4) ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਲੁੱਟੇ ਬਾਣੀਏ ਹੁਣ ਰੱਬ ਦੀ ਭਗਤਣੀ ਹੋਈ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਲੱਗੀ ਕੌਣ ਜਾਣਦੈ ਜੀਹਨੂੰ ਲੱਗਦੀ ਜਾਣਦੈ ਸੋਈ। (ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਰੰਗਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ)

ਇਸ ਈ. ਪੀ. ਤਵਾਰੀਕ ਨੇ ਕੁਲਦੀਪ ਹੀਰੇ ਤੇ ਰੰਗਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਗੀਤ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਗਾਏ ਪਰ ਇਹ ਗੀਤ ਰੰਗਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣ ਗਿਆ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਇਕ ਕਿਰਤ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਸਿਖਰਾਂ ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਉਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ

ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਮੱਖਣ ਬਰਾਤ ਨੂੰ 'ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਹੋਵੇ' ਅਤੇ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ ਨੂੰ 'ਨਾਗ ਸਾਂਭ ਲੈ ਜੁਲਫਾਂ ਦੇ' ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਸਿਰਮੌਰ ਲੇਖਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਵੈਸੇ ਰੰਗਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ 1966 ਵਿਚ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਜਸਵੰਤ ਭੰਵਰਾ ਜੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਤੇ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵੀ ਸਨ,

ਆਉਂ ਲੈ ਕੇ ਸਕੂਟਰ ਲਾਲ ਕੁੜੀਏ ਆਸੀਂ ਲੱਗੀਆਂ ਨਿਭਾਈਏ ਸਿਰਾਂ ਨਾਲ ਕੁੜੀਏ

ਜਗਮੋਹਣ ਕੌਰ ਨਾਲ ਵੀ ਇਕ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਇਆ- ਮੁੰਡਾ- ਪੰਜਾਬਣੇ, ਮਜਾਜਣੇ, ਲਿਹਾਜਣੇ ਗਵਾਂਦਣੇ ਨੀ ਮੇਰੇ ਬਾਗ ਨਾਲ ਤੇਰਾ ਖੇਤ ਕੁੜੀਏ ਅੰਬ ਪੱਕ ਗਏ ਸੰਧਰੀ ਖਾ ਕੇ ਵੇਖ ਕੁੜੀਏ। ਕੁੜੀ- ਮੁੰਡਿਆ ਸੈਤਾਨਾ, ਬੇਈਮਾਨਾ, ਟੁੱਟ ਪੈਣਿਆ ਵੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਾ ਮਲੰਗ ਮੁੰਡਿਆ ਮਹਿੰਗੇ ਪੈਣਗੇ ਮੁਫਤ ਖਾਧੇ ਅੰਬ ਮੁੰਡਿਆ।

ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਤਵਾਰੀਕ ਫਿਰ ਦਿਆ ਆਇਆ:

(1) ਅੱਖ ਮਾਰ ਕੇ ਖਿੰਡਾ ਲਿਆ ਸੁਰਮਾ ਨਵੀਂਦੋਂ ਸ਼ੌਕੀਨ ਕੁੜੀਏ (ਲੇਖਕ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਹੁੰਝਣ)

(2) ਗੁੱਝੀ ਰਹਿੰਦੀ ਨਾ ਜਵਾਨੀ ਮੁਟਿਆਰੇ ਗਲੀਆਂ 'ਚ ਫਿਰੇ ਮੇਲੁਦੀ (ਲੇਖਕ/ ਬੱਕਰ ਐਸੀ ਕੰਮੋਆਣਾ)

ਦੇਗਣਿਆਂ ਵਾਲਾ ਇਕ ਹੋਰ ਤਵਾਰੀਕ 1969 ਵਿਚ ਆਇਆ। ਸਾਬੀ ਗਾਇਕਾ ਬੀਬੀ ਤੇਜਪਾਲ ਤੇ ਸੁਮਨ ਆਨੰਦ ਸਨ, ਲੇਖਕ ਦੇਵ ਬਰੀਕੇ।

(1) ਲਿਆ ਦਿਓਰਾ ਤੇਰਾ ਕੁੜਤਾ ਧੋ ਦਿਆਂ ਪਾ ਕੇ ਕਲਗੀ ਛੋਰਾ ਵਿਚ ਭਰਜਾਈਆਂ ਦੇ ਬੋਲ ਕਲਿਹਰੀਆ ਮੇਰਾ ਲੈ ਭਾਬੀ ਮੇਰਾ ਕੁੜਤਾ ਧੋਦੇ ਦੇ ਦੇ ਰੰਗ ਗੁਲਾਬੀ

ਨੀ ਵਿਚ ਭਰਜਾਈਆਂ ਦੇ ਫਿਰਦਾ ਦਿਓਰਾ ਸ਼ਰਾਬੀ (ਤੇਜਪਾਲ) (2) ਚੱਲ ਮਾਰੀਏ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਗੋਤਾ ਸੁਟ ਇਕ ਲੈਏ ਚੱਜ ਦਾ ਤੂੰਨੂੰ ਨਾਹ ਨਹੀਂ ਬਾਂਕੀਏ ਨਾਰੇ ਸੁਟ ਜਿਹੜਾ ਲੈ ਲਾ ਮਰਜ਼ੀ (ਸੁਮਨ)

1969 ਵਿਚ ਰੰਗਾ ਸਿੰਘ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਸਿਲੈਕਟ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ 1975 ਤੋਂ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਗਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਬੀ-ਹਾਈ ਕਲਾਸ ਗਾਇਕ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਲੋਕ ਗਾਥਾਵਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗੀਤ ਬਹੁਤੇ ਤੁੰਬੀ ਉਪਰ ਪਰ ਕਈ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਤੇ ਵੀ ਗਾਏ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਉਸਨੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਕੀਤੀ। ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਜਦ ਵਿਹਲ ਮਿਲਦਾ, ਉਹ ਉਸਤਾਦ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਭੰਵਰਾ ਜੀ ਪਾਸ ਸਿੱਖਣ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਨਹਿਰਦ ਬੀਬਾ ਨਾਲ ਵੀ ਗੀਤ ਕਰਵਾਇਆ। ਕੁੜੀ- ਚਾਚੇ ਤੀਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਵੀਂ ਚਾਹੇ ਵਰਤਾਂ ਪਿੱਤੋਂ ਆਵੀਂ ਪਰ ਘੋੜਾ ਲਿਆਵੀਂ ਬੀਬੀ ਕੇ ਵੇ ਅੱਖਾਂ ਜਾ ਲੜੀਆਂ ਘੁੰਡ ਚੀਰ ਕੇ ਵੇ ਮੁੰਡਾ- ਚਾਹੇ ਤੀਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਵਾਂ ਚਾਹੇ ਵਰਤਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਵਾਂ

1995 ਵਿਚ ਇਹ ਕੈਸਿਟ ਪਾਇਲ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਕ ਗੀਤ ਮਾਨ ਮਰਾੜਾਂ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸੀ, ਬਾਕੀ ਖੁਦ ਰੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਿਖੇ ਸਨ, ਉਹ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦਾ ਗੀਤਕਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਰੰਗਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦਾ ਇਕ ਤਵਾਰੀਕ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬੀਬਾ ਪਰਮਜੀਤ ਸੰਧੂ ਨਾਲ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਰੰਗਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਗਾ ਤਾਂ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਨ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਦੁੱਖ ਲੱਗਾ ਤੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਵੀ ਹਲਕਾ ਨਾ ਗਾਇਆ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਤੱਕ ਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਫਿਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਉਹ ਸਿਰਫ ਮਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਹੀ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ 'ਫੂਨ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਕਤਸਰ ਤੋਂ ਬੱਸ ਫੜ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਜਾ ਵੜਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਬੈਗ ਵਿਚ ਤੁੰਬੀ, ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਘਰ ਦੇ ਨਾਂ ਉਹਨੂੰ ਸਲਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਮਨ ਦਾ ਮੌਜੀ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਉਸਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਕਤਸਰ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਮੱਕਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਉਸਦੀ ਰੂਹ ਰੱਜਦੀ ਹੈ, ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਇੱਥੇ ਮੇਰੇ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਚਰਨ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟਿੱਬੀ ਸਾਹਿਬ, ਸਹਿਦਗੰਜ, ਤਰਨਤਾਰਨ ਤੰਬੂ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਢਾਬ ਦੇ ਮੈਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਧਰਤੀ ਬਾਰੇ ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ- ਇਹ ਧਰਤੀ ਧਰਮੀ ਵੀਰਾਂ ਦੀ ਏਥੇ ਡੂੰਘੀ ਖੂਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਏਥੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਸਰ ਵਗਦਾ ਏ ਜੇ ਸੁਣਦਾ ਹਾਲ ਮੁਰੀਦਾਂ ਦਾ ਟੁੱਟੀ ਗੰਢੀ ਜੋ ਜਗਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਪਾਤ ਬੇਦਾਵਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਾਲਕ ਨੇ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੀਤਾ ਪੰਥ ਉਮੀਦਾਂ ਦਾ। ਸੰਪਾਦਕ- ਤੱਬ ਫੋਨ ਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਰੰਗਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦਾ ਫੋਨ 98725-08467

ਇਮਰਾਨ ਅਤੇ ਕਾਦਰੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਬੇਰੀਆ-ਬਿਸਤਰਾ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦੇ

ਮਾਨਸੂਨ ਦੀ ਨਾ ਕੁਕਣ ਵਾਲੀ ਬਰਸਾਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਤਾਹਿਰ-ਉਲ-ਕਾਦਰੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੀ ਘਟਦੀ ਭੀੜ ਦੇ ਜੋਸ਼ 'ਤੇ ਵੇਰ ਸਾਰਾ ਠੰਡਾ ਪਾਣੀ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਧਰਨੇ ਦਾ ਤੀਜਾ ਹਫ਼ਤਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਨਾਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਮੌਸਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਡਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਾਦਰੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਪੈਰੋਕਾਰ' ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗਾ) ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੋਸ਼ 'ਚ ਹਨ ਅਤੇ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ. ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੇ ਤਾਂ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿ ਜਾਣ ਪਰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਆਪਣੇ ਕੰਟੇਨਰ ਵਿਚ ਡਟੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਤਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਮਰਾਨ ਵਾਂਗ ਹੀ ਤਾਹਿਰ-ਉਲ-ਕਾਦਰੀ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੋਣ ਤਕ ਉਹ ਵੀ ਉਥੋਂ ਹਟੇਗਾ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਕੌਰ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇਸਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣਾ ਬੇਰੀਆ-ਬਿਸਤਰਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤੁਰਦੇ ਬਣਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ 'ਚ ਬੈਠੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਸੱਤਾ 'ਚੋਂ ਸਰੀਫ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ ਪਰ ਹੁਣ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ

ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਪਿਛਲੇ 2 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਤਲਖੀ ਭਰੇ ਪਲ ਆਏ, ਜਦੋਂ ਸਰੀਫ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਜਾਣਾ ਤੈਅ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਚਕਾਨਾ ਅਤੇ ਸਵ-ਕੋਂਟ੍ਰਿਬ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਆਖਿਰ 'ਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕਟ 'ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਪੀ. ਟੀ. ਐ. (ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤਹਿਰੀਕੇ ਇਨਸਾਫ) ਅਤੇ ਤਾਹਿਰ-ਉਲ-ਕਾਦਰੀ ਦੀ ਪੀ. ਏ. ਟੀ. (ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਵਾਮੀ ਤਹਿਰੀਕ) ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਸੂਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੋਢੇਬਾਜ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਲੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਡੇ ਸੁਪਨੇ ਦਿਖਾਏ ਸਨ। ਖੁਫ਼ੀਆ ਵਿਭਾਗ 'ਚੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਤਲੀਬਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਉਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਾਦਰੀ ਤੇ ਇਮਰਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੁਪਨੇ ਦਿਖਾਏ।

- ਆਰਿਫ ਨਿਜ਼ਾਮੀ

ਕੀ ਇਤਿਹਾਸ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲੋਕ ਕਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਖਲਨਾਇਕ 'ਪਾਈਡ ਪਾਈਪਰ ਆਫ ਹੇਮਲਿਨ' (ਹੇਮਲਿਨ ਦਾ ਚਿਤਕਬਰ ਅਲਗੋਜ਼ਾਵਾਦਕ) ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਂਸੁਰੀ ਦੀ ਧੁਨ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਪਨਾ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਸਿੰਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੰਸਦ 'ਚ ਤੀਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਖੈਬਰ ਪਖਤੂਨਖਵਾ

ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ 'ਕਪਤਾਨ' ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਕ੍ਰਿਕਟ ਹੀਰੋ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਦੌਰ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹੋਸ਼ੀਅਤ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਧਰਨਿਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਾਰਨ ਜੇ ਉਹ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਸੂਬਾਈ ਅਸੈਂਬਲੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੰਦਭਾਗੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਸੱਤਾ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਸਨ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹ ਮਹਿਮੂਦ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਗੁਣਗਾਨ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜੇ ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ. ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਪਲਾਂ 'ਚ ਹੋਰ ਕਈ ਲੋਕ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਅਣਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦੇਖੋ ਕਿ ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ. ਦੇ ਨੇਤਾ ਜਾਵੇਦ ਹਾਸਮੀ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵਾਜ਼ ਸਰੀਫ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗੰਢਤੁੱਪ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਉਪਰੋਂ ਚਾਹੇ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਣ ਪਰ ਆਪਣੀ ਜੁੱਡਲੀ ਦੇ ਕੁਝ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਗੁਮਰਾਹ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ

ਮਾਰਚ ਪੀ. ਐੱਮ. ਐੱਲ. (ਐੱਨ) ਦੇ ਕੱਢਣ 'ਚ ਆਖਰੀ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਵਹਾਅ ਨਾਲ ਵਗਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਧ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਹੱਢੇ ਹੋਏ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਨੇਤਾ ਵਾਲੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸੈਸ਼ਨ 'ਚ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਉਹ ਕਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਭਵ ਆਦਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਸਪਾਸ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਨੇਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੀ, ਜੋ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਨਵਾਜ਼ ਸਰੀਫ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਅਲਾਪ ਰਹੇ ਹਨ। ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ. ਅਤੇ ਪੀ. ਐੱਮ. ਐੱਲ. (ਐੱਨ) ਦੇ ਵਾਰਤਾਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖਰੜਿਆਂ 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਝ ਸੰਸਦ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨਵਾਜ਼ ਸਰੀਫ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਕੋਈ ਸੋਢੇਬਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਮੀਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਰਾਹ ਹੀ ਪੱਧਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਿਆਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਜੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਰੂਪ 'ਚ ਸੱਚ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਈ 2013 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਧਾਂਦਲੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਨਵਾਜ਼ ਸਰੀਫ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੁਦਰਤ ਖ਼ੂਬੀ ਨਾ-ਸਮਝੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਕਰੋਘੀਆਂ

ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਲਵਲਾਕ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਵਿਗਿਆਨੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਰਤੀ ਬੇਜਾਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਜੀਵਨ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸੰਜੀਵ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਖਾਸ ਸਬੰਧਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਬਨਸਪਤੀ, ਜੀਵ, ਜੰਤੂ, ਪਸ਼ੂ, ਕੀਟ-ਪਤੰਗ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਪਲਦੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜੀਵ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਜਿਸ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾ ਕੇ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਜਦੋਂ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡਾ ਛੁੱਡਦੀ ਹੈ, ਝਾੜਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਯੂਮੰਡਲ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆਂ ਇਹ ਤਬਾਹੀ ਨਹੀਂ ਆਮ ਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਇਸ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਕਰੋਘੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਭਾਰੀ ਤਬਾਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਡੇਢ ਮਹੀਨਾ

ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਢੁੱਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਜੇ ਸਾਡੀ ਸਿਆਸੀ ਸੋਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣੀ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸਮਝ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾਨਸ਼ਮੰਦ, ਵਿਗਿਆਨੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਚੇਤ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿ ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ ਟਾਹਣੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਵੱਢ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਬੜਾ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਰਤੀ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਜੰਮਿਆ-

ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬੇਤਾਹਸ਼ਾ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਸ਼ਰਮ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਧਰਤੀ ਦੇ ਉਹ ਖੇਤਰ ਜਿੱਥੇ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ ਕੁਦਰਤ ਹੀ ਕਾਬਜ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਅਬਾਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਂਵਾਂ ਉੱਤੇ ਘੁੰਮਣ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਰੈਣ ਬਸੇਰਿਆਂ,

ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਵਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਇੱਕ ਦੋ ਦਿਨ ਹੀ ਹੜ੍ਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਰੇਤ ਉੱਡਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਮੌਸਮੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਘੱਟ ਵਰਖਾ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਰਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ-ਕਈ ਦਿਨ ਝੜੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਨ ਉਥੇ ਹੁਣ ਔੜ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਦਲ ਫਟਣ ਦੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੀ ਵਧਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਭਿਆਂਕਰ ਸਿੱਟੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਨਿਕ ਵਿਗਾੜਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਭਿਆਨਕ ਸਥਿਤੀ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਜੀਵ ਜੰਤੂਆਂ ਲਈ ਹੀ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਲੋਭੀ ਮਨੋਬਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋੜ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਸਾਧਨ ਤਲਾਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਤਾਕਤ ਕੁਦਰਤੀ ਨੇਮਾਂ, ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਖਰਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਮੌਸਮੀ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸੱਤਾ ਦਾ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਉੱਠ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ, ਮਿੱਟੀ, ਪਾਣੀ, ਹਵਾ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਲੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਚੰਗੇ ਸੰਕੇਤ ਦੀਆਂ ਸੂਚਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਦਿਸ਼ਾ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਬੜੇ ਭਿਆਨਕ ਦੌਰ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਨੂੰ ਬਜ਼ਾਰੂ ਤਾਕਤਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਲਾਲਚਾਂ ਅਤੇ ਮੋਟੇ ਮੁਨਾਫਿਆਂ ਲਈ ਬਜ਼ਾਰੂ ਤਾਕਤਾਂ, ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਗ਼ੈਰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨਿਕ ਵਿਗਾੜ ਵਧਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਵਧ ਰਹੀ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਫ਼ੌਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਭਾਵੇਂ ਆਪ ਆਕਾਸ਼-ਪਤਾਲ ਦੀ ਸਮਝ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮਾਂ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਅਸਮਰੱਥ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ 30 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਪੂਣੇ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਮਾਲਿਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗਾਰ ਦੇ ਪਹਾੜ ਹੇਠ ਆ ਕੇ ਦੱਬ ਜਾਣ ਦੀ ਦੁੱਖਦਾਈ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 150 ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਕੇਦਾਰਨਾਥ, ਜੋਸ਼ੀ ਮੱਠ, ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ, ਰੁਦਰ ਪਰਯਾਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਹਿੰਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਬੱਦਲ ਫਟਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਸੁੱਤੇ/ਜਾਗਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਾ ਵਿੱਚ ਵਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ, ਪੀੜਤ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਕੇ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦੁੱਖਦਾਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਸਬਕ ਸਿੱਖਦੇ ਹਾਂ? ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਸੂਬਾਵਨ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ, ਤਾਕਤ, ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤੀ ਕਹਿਰ ਅੱਗੇ ਬੇਬਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਕਹਿਰ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਡਰ ਵਾਲੀਆਂ

ਜਾਇਆ ਮਨੁੱਖ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਤਕ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਵਸਤਾਂ, ਥਾਵਾਂ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਪਹਾੜਾਂ, ਚਸ਼ਮਿਆਂ, ਨਦੀਆਂ, ਦਰਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬਜ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੋਟਰ-ਗੱਡੀਆਂ, ਕਰੇਨਾਂ, ਬੰਬਾਂ, ਕੰਕਰੀਟ ਦੇ ਵੇਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ ਪਹਾੜ ਪੱਧਰੇ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗਲੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਤੇ ਵਿੱਚ ਬੰਬ ਫਿੱਟ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੇਸਤੋਂ ਨਾਬੂਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਪਹਾੜਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਠੰਢੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੜਕਾਂ, ਹੋਟਲ, ਮਾਲਜ਼, ਪਿਕਨਿਕ ਸਪਾਟ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਵਧਦੀ ਵਸੋਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਪਈ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਕੇ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਛਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਸੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹੈਲੀਪੈਡ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਡੈਮ ਉਸਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਵਾਧਾ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਉਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਨਸਪਤੀਆਂ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਲਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਸਫ਼ਾਇਆ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਨੇਕਾਂ ਜਲ ਨਸਲਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਖ਼ਾਤਮਾ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੁੱਖ ਵਿਗੂਣੇ ਹੋ ਗਏ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਬੱਦਲ ਵਰਸਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਰਫਾਂ ਪਿਘਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਪਾਣੀ ਹੇਠ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵਹਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੁੱਖਾਂ, ਬਨਸਪਤੀ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਰਿਸ-ਰਿਸ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਦਾਨੀ ਨਦੀਆਂ ਵੀ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਵਗਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਲਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਸਲਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਨ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅਧੋਤੀ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰ

ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ ਦੇ ਸਾਕੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ

ਇਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਦੀ ਸਦੀ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। 1914 ਵਿੱਚ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਜੰਗ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਜੰਗ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤਕ ਚੱਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਫ਼ੌਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਇਸ ਜੰਗ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਜੰਗ ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ ਦਾ ਸਾਕਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। 12 ਸਤੰਬਰ, 1896 ਨੂੰ 21 ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੇ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ ਫ਼ੌਜੀ ਚੌਕੀ 'ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਰੋਕੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੌਲਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਸੀ, ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰ ਕੇ ਗੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਲੜਦੇ-ਲੜਦੇ ਜਾਨ ਵਾਰ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਜ਼ੀਰਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਦੋ ਕਿਲ੍ਹੇ ਲੋਕਹਾਰਟ ਤੇ ਗੁਲਿਸਤਾਂ ਬਣਾਏ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਉੱਤੇ ਇਸ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਇੱਕ ਟੁਕੜੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਸਾਂਤੀ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕਾਬਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਅਰਡਰ ਆਫ਼ ਮੈਰਿਟ' ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਰ ਪਾਸੇ ਫੁੱਫ ਗਈਆਂ, ਜੰਗ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਥਮ ਸਥਾਨ ਮਿਲਿਆ।

ਯੂਨੈਸਕੋ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀਆਂ ਛੇ ਜੰਗਾਂ ਚੁਣੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ ਦੀ ਜੰਗ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਹਿੰਮਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਹਰ ਸਾਲ ਇਹ ਦਿਨ ਮਨਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਫ਼ਤਹਿ ਅਕਾਦਮੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਮਨਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਵੀ ਕਈ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਫ਼ੌਜੀ ਆਏ ਹਨ। ਅੱਜ ਪਹਿਲੀ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਖੁੰਘਾਰ ਲੜਾਈਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਯੂਰਪ ਜਾ ਕੇ ਜੋ ਕਾਰਨਾਮੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਹ ਫੁੱਫ ਰਹੇ ਹਨ। ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਜੰਗ ਹੋਈ ਉਥੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਥੰਮ੍ਹ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਲੰਡਨ ਤੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਸਿੱਖ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਗਰਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਬਾਰੇ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦਾ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਜੋ ਖ਼ਤਰਾ ਸੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬੜਾ ਉਸਾਰੂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੰਡਨ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ ਦੀ ਇੱਕ ਯਾਦਗਾਰ ਉਥੇ ਬਣਨ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ। ਟਰਾਫਲਗਾਰ ਸੁਕੋਅਰ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਮੌਕੇ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਢੁੱਕਵੀਂ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਣ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਇਹ ਵੱਡਾ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਕੌਮਾਂ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਜੀਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਜਨਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨ ਜਿਵੇਂ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅਦੁੱਤੀ ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਬਾਇਲੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਵਾਇਰਲੈੱਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਕੱਪੜੇ ਦੀਆਂ ਝੰਡੀਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤਕ ਖ਼ਬਰ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਪਲਟਨ ਦਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਇਸ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਲੜਦੇ ਰਹੇ। ਜਦ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਸਣੇ ਆਪਣੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਨੇਹਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਆਪ ਵੀ ਬੰਦੂਕ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੜਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਖੀਰਲਾ ਸ਼ਹੀਦ ਫ਼ੌਜੀ ਸੀ। ਜੰਗ ਦੀ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਲੋਕਹਾਰਟ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਭੇਜੀ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਲੰਡਨ ਸਰਕਾਰ ਤਕ ਪੁੱਜੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੈਡਲ 'ਇੰਡੀਅਨ

ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ

ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਤੁਹਾਡਾ ਹਰਮਨ
ਪਿਆਰਾ, 24 ਘੰਟੇ, ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਰੇਡੀਓ

ਲਾਈਵ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਟਾਕ ਸ਼ੋਅ, ਖ਼ਬਰਾਂ, ਗੁਰਬਾਣੀ, ਬੁਝਾਰਤਾਂ,
ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਤੇ ਹੋਰ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

www.radiock.com

ਫੋਨ ਤੇ ਸੁਣਨ ਲਈ

1-832-551-5038
1-702-489-0222

Wi-Fi ਰੇਡੀਓ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ
ਤੇ ਐਡਵਰਟਾਈਜ਼ਮੈਂਟ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

510-900-3600

Preet Fabrics & Appliance

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੇਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ, ਜਿਊਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਹਿਰੇ ਅਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚਲੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੋ, ਰੂਮਾਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER FOR BOTH FABRICS & APPLIANCES

5156 mowry AVE. Fremont, CA 94538

TEL: 510-797-7111 FAX: 510-739-6350

(For More Info. Call Onkar)

APPLIANCES

WE CARRY ALL MAJOR BRANDS!!

SONY, SANY, JVC, PANASONIC, LUGGAGE CROSS, PARKER PENS, OSTER BLENDERS

● Tvs, VCRs, DVD	● Watches (Seiko, Citizen & Swistar)
● Tape Recorders	● Shavers & Trimmers
● Camcorders	● Cellular Phones
● DVD Players	● Medical Equipment
● Cordless Phones	● Calling Cards

TAJ-E-CHAAT

Special

ਸਮੋਸਾ ਪਲੇਟ
ਪਾਪੜੀ ਚਾਟ
ਆਲੂ ਟਿੱਕੀ
ਵੈਜ ਮਿਕਸ ਪਕੌੜਾ
ਪਨੀਰ ਪਕੌੜਾ
ਆਲੂ ਟਿੱਕੀ ਚਾਟ
ਛੋਲੇ ਭਟੂਰੇ
ਮੈਂਗੋ ਲੱਸੀ
ਮਿੱਠੀ ਲੱਸੀ
ਨਮਕੀਨ ਲੱਸੀ
ਪਿਆਜ਼ ਨਾਨ
ਅਦਰਕ ਨਾਨ
ਮੂਲੀ ਪਰੋਂਠਾ
ਤੰਦੂਰੀ ਰੋਟੀ
ਵੈਜੀਟੇਬਲ ਰੈਪ
ਗੋਟ ਕਰੀ
ਚਿਕਨ ਕਰੀ
ਤੰਦੂਰੀ ਚਿਕਨ ਟਿੱਕਾ
ਗੋਟ ਬਿਰਿਆਨੀ
ਚਿਕਨ ਬਿਰਿਆਨੀ

510-226-8081

39497 Fremont Blvd. Fremont, CA 94538

Jawala Singh
510-378-7690,

AAA

AUTO AND BODY WORKS

Jasbir Singh Takhar
510-755-2132

Harmandeep Singh

ਇਕ ਵਾਰ
ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ
ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਓ
ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ
ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ
ਲਾਭ ਲਓ

Free Estimates
Free Towing

ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੇਅਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੇਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਟੋ-ਟਰੱਕ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

We Do Complete Engine, Transmission, Body and Paint Work. We Sell Used Cars at a Good Price

1421 Industrial Pkwy West- F
Hayward, CA 94544

510-733-2222

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Start from \$ 2850 Off

FREE TEETH WHITENING WITH PAID EXAM, X-RAY & CLEANING YOUR INSURANCE USUALLY COVER THESE SERVICES

Laser Treatment
Lumineers/Veneers
Dentures & Partials
Root Canals
Bad Breath
Cosmetic Dentistry
Crowns & Bridges
Tooth Extraction
Gum Treatment

Charanjit S Uppal
D.D.S.

Not Valid with any other offer

Strictly Maintained Sterilization Standards
Most Insurance Plans Accepted

FREE TEETH WHITENING

ਸਫਾਈ ਤੇ ਐਕਸ-ਰੇ, ਇੰਸੋਰੈਸ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਭੁਗਤਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

Moon Indian Cuisine

510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ,
ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

- * 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
- * ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
- * ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Paul
510-978-7170

Fish Pakora
ਮੱਛੀ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾਉਣ
ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਡੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ,
ਗੁਲਾਬ ਜਾਮੁਨ ਤੇ
ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਮੌਕੇ ਸਭ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਠਿਆਈ
ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ
ਸਕਦੇ ਹੋ।

Gill
510-709-5285

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਇੰਡੀਅਨ-ਫਿਜੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕੁਸ਼ੀਨ

ਮੂਨ ਇੰਡੀਅਨ ਕੁਸ਼ੀਨ (ਹੇਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812

www.moonindiancuisine.net

Less pay Tour

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ **18008565998**

Specials,
Round Trips

All above fare 5%
discount for group
Fare 4 or more

- Chicago To Delhi \$ 1000.00
- Chicago to Ahmadabad \$ 1050.00
- Chicago to Mumbai \$ 1000.00
- Chicago to Hyderabad \$ 1050.00
- Chicago to Banglore \$ 1050.00
- Atlanta to Delhi \$ 1040.00
- Atlanta to Mumbai \$ 1020.00
- Atlanta to Hyderabad \$ 1050
- Newark to Ahmadabad 1050.00
- Newark to Mumbai \$ 1000.00
- Newark to Chinai \$ 1050
- SFO to Delhi \$ 1000.00
- Los angles to Delhi \$ 1000.00
- Las vegas to Delhi \$ 1000.00
- Las Vegas to Mumbai \$ 1000.00

Call us for group
fares special wedding
groups and tours , we
do all European
destination

ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ
ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਸਭ ਤੋਂ ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਲੈਣ ਲਈ
ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ
Email: lesspaytour@outlook.com

MOGA TRUCK SERVICE CENTER

OWNED AND OPERATED BY MOGA WHOLESAL

Best Quality Best Service
Michelin, Bridge Stone, Firestone
Goodyear, Yokohama, Toyo,
Hankook, BF Goodyear,
Ohtsu, Summtomo
Ph. (559) 486-6000
Ph. (559) 486-8686

All Tires are Available at Wholesale Best Price

TRUCK TIRES
WHOLESALE TIRE DEPOT-OPEN TO PUBLIC
Open 6 days a week
Monday-Friday 8.00 Am-10.00 Pm
Saturday 9.00 Am- 5.00 Pm.

- Following Services are available on this location:
- * Truck Alignment - Truck Tire Balance & Installation
  - * Oil, Lube & Filter
  - * Breaks- Drums & Seals for all Truck & Trailers Installed
  - * Truck wash will be available soon

* We can help you in emergency time

Come & Visit us at
3846 South Front Ave. FRESNO, CA 93725
Intersection (Golden State & Central Ave)

Raja King of Sweets Now Presents

New Introducing
Chaat Corner

ਹੁਣ ਸ਼ੁਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

- BHEL PAPDI CHAAT
- GOL GAPPE (PANI PURI)
- FALUDA KULFI
- KHASTA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

Phone : (510) 489-9100

M.K Nijjar DDS

Ruchi Nijjar DDS

LASER
DENTISTRY

NO SHOTS. NO DRILL. NO PAIN!

- Esthetic Crowns, Bridges & Dentures
- Teeth Whitening-Oral Surgery
- Root Canal Treatments
- Treatment & Prevention of Gum Disease

FAMILY DENTISTRY COSMETIC DENTISTRY

New Patients & Children Welcome

510-794-7058

www.drnijjar.com

(Across from Washington Hospital & Bart) 1895 Mowry Ave. Ste 104 Fremont

ਵਿਸਮਾਦ ਅਕੈਡਮੀ ਦਾ ਵਿਸਮਾਦੀ ਰੰਗ ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਫੌਜਾਂ ਉਤਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਮਰੀਕਾ!

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ- ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜੇਕਰ ਵਰਤਮਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਯੁੱਧ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਹਿਮ ਸੈਨਿਕ ਜਨਰਲ ਮਾਰਟਿਨਡੈਮਪਸੀ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਜਦੋਂ ਆਈ ਐਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਈ ਐਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜ਼ਮੀਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਡੈਮਪਸੀ ਨੇ ਸੈਨੇਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਰਾਕੀ ਫੌਜ ਸੈਨਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਥ ਦੇ ਰਹੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨਿਕ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੈਨੇਟ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸੈਨੇਟ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਆਈ ਐਸ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਰੀਬ ਸੌ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਰਾਕ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡੈਮਪਸੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, ਸਪਸ਼ਟ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਥੇ ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਨਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਈ ਐਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਰਾਕੀ ਫੌਜ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ।

ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਦਰਜ 31 ਰਾਗਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਡੀ ਵੀ ਡੀ 'ਤੇ ਐਮ ਪੀ-3 ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ (ਬਿਓਰੋ)- ਵਿਸਮਾਦ ਅਕੈਡਮੀ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਬਣਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕਦਮ ਪੁੱਟਦਿਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵੈਸਟ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਿਆਂ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਹਰਲਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਾਇਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ 31 ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਡੀ ਵੀ ਡੀ ਅਤੇ ਐਮ ਪੀ-3 ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੌਕੇ 1100 ਡੀ ਵੀ ਡੀ ਅਤੇ ਐਮ ਪੀ-3 ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੀ ਗਈ। ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਸਮਾਦ ਅਕੈਡਮੀ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿਲੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸਦਕਾ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 31 ਉਪ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਗਾਇਨ ਦੀ ਡੀ ਵੀ ਡੀ ਅਤੇ ਐਮ ਪੀ-3 ਵੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਉਣਗੇ। 12 ਘੰਟੇ 40 ਮਿੰਟ ਦੀ ਇਸ ਡੀ ਵੀ ਡੀ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇਲਾਹੀ ਅਨੰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਸਮਾਦ

ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਜਥਿਆਂ ਵਲੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਇਆ ਉਸੇ ਗੁਰੂਘਰ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਵੈਸਟ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਤੋਂ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਸ. ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਇੰਡੋ ਅਮੈਰਿਕਨ ਟਾਈਮਜ਼, ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਡਾ. ਰਾਜਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ ਸੀ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵੈਸਟ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਸਾਹਿਬ, ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਾਰੰਗ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਵੈਸਟ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਭਾਈ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਸਨੀਵੇਲ, ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੇਰਾ, ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੈਨੀ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੁਰ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਆਟਲ, ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਆਟਲ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ ਨਿਊਜਰਸੀ, ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਫੇਅਰਫੀਲਡ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਬਰਾਡਸ਼ਾਅ, ਬਿੰਦਰ ਵਿਰਕ, ਮਨਜੀਤ ਨਿੰਝਰ, ਧੀਰਾ ਨਿੰਝਰ, ਟੋਮ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੈਦੇਕੇ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰੀ, ਦਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਫਰੀਮਾਂਟ, ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸੈਨਹੋਜ਼ੇ, ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਐਲਸਬਰਾਟੋ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟੈਕਸਸ, ਸਿੱਖ ਕੋਲੀਜ਼ਨ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਸਮੂਹ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਡੀ ਵੀ ਡੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਯੂਟਿਊਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਈਟਾਂ ਤੇ ਵੀ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਸਦਿਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਣ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਲਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਫ 18-18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਵਾਉਣ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਫੋਨ ਨੰਬਰ (916) 997-3366 ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਏਸ਼ੀਅਨ ਖੇਡਾਂ ਇੰਚੀਉਨ 2014

ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖਿੱਤੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖੇਡ ਮਹਾਕੁੰਡ ਜਾਨੀ ਕਿ 17ਵੀਆਂ ਏਸ਼ੀਅਨ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁੱਭ ਆਰੰਭ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਇੰਚੀਉਨ 'ਚ ਉਲੰਪਿਕ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ 19 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ 4 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ 36 ਖੇਡਾਂ ਦੇ 439 ਮੁਕਾਬਲੇ ਖੇਡੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 28 ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ 8 ਗ਼ੈਰ-ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇੰਚੀਉਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਦਾ ਹੱਕ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ 2007 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਨੂੰ 13 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 32 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਪਛਾੜਦਿਆਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੰਚੀਉਨ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਤੀਜਾ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1986 'ਚ ਸਿਊਲ ਅਤੇ 2002 'ਚ ਬੁਸਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਦਾ ਗਵਾਹ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਇੰਚੀਉਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਚੁਗਜੂ ਅਤੇ ਸਿਓਲ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਏਸ਼ੀਆਈ ਉਪ-ਮਹਾਂਦੀਪ 'ਚ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਜ਼ੋਰ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ 45 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਗਭਗ 13 ਹਜ਼ਾਰ ਅਥਲੀਟ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ 7 ਹਜ਼ਾਰ ਮੀਡੀਆ ਕਰਮੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਪਲ-ਪਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇੰਚੀਉਨ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਆਯੋਜਨ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਟਾਫ ਇਸ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਆਗਾਜ਼ ਤੋਂ ਅੰਜਾਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਵੇਗਾ। ਕਰੋ ਜਾਂ ਮਰੋ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਕਾਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ 416 ਤਗਮੇ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 199 ਸੋਨ ਤਗਮਿਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਸਿਰ-ਧੜ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਗਦਿਆਂ ਸਾਖਸ਼ਾਤ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਮੈਟੋ 'ਡਾਇਵਰਸਿਟੀ ਸ਼ਾਈਨਜ਼ ਹੇਅਰ' ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੰਤਵ ਖੂਬਸੂਰਤ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖਿੱਤੇ 'ਚ ਇਤਿਹਾਸ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਧਰਮ 'ਚ ਅਨੇਕਤਾ 'ਚ ਏਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਪਰੰਪਰਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਏਸ਼ੀਆਡ ਪਿੰਡ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਅਥਲੀਟ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਖੇਡ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 3300 ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਯੂਨਿਟ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਕੁੱਲ 9560 ਹਰ ਸਹੂਲਤ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ, ਖਿਡਾਰੀਆਂ

ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਕਰਮੀਆਂ ਲਈ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ਾਲ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਲਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤੇ ਇਹ ਮਾਣ ਜਨਮਦਾਤਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪਿਆਨ ਚੰਦ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੇਡੀਅਮ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਇਹ ਮਸ਼ਾਲ ਆਪਣਾ ਸਫਰ 9 ਅਗਸਤ 2014 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। 13 ਅਗਸਤ 2014 ਤੋਂ ਇਹ ਮਸ਼ਾਲ ਆਪਣਾ ਘਰੇਲੂ ਸਫਰ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ 70 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ 5700 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਸਫਰ ਤਹਿ ਕਰਕੇ ਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇਗੀ। ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਉਤਸਵ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵੀ ਪੁਖਤਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ 'ਚ ਕੋਈ ਕੋਰ-ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਲੰਟੀਅਰ ਪਲਕਾਂ ਵਿਛਾਏ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1951 ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ 11 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ 6 ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਗੁਆਂਗਜੂ 2010 ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ 'ਚ 45 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ 42 ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਚੀਨ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗੀ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਚੀਨ ਨੇ ਕੁੱਲ 416 ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 199 ਸੋਨ ਤਗਮੇ ਸਨ। ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੁੱਲ 232 ਤਗਮੇ ਜਿੱਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 76 ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਸਨ ਤੇ ਜਾਪਾਨ ਕੁੱਲ 216 ਤਗਮੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਭਾਰਤ 14 ਸੋਨੇ, 17 ਚਾਂਦੀ ਤੇ 34 ਕਾਂਸੀ ਤਗਮਿਆਂ ਨਾਲ ਛੇਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਫੇਅਰਫੀਲਡ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਬਰਾਡਸ਼ਾਅ, ਬਿੰਦਰ ਵਿਰਕ, ਮਨਜੀਤ ਨਿੰਝਰ, ਧੀਰਾ ਨਿੰਝਰ, ਟੋਮ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੈਦੇਕੇ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰੀ, ਦਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਫਰੀਮਾਂਟ, ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸੈਨਹੋਜ਼ੇ, ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਐਲਸਬਰਾਟੋ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟੈਕਸਸ, ਸਿੱਖ ਕੋਲੀਜ਼ਨ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਸਮੂਹ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਡੀ ਵੀ ਡੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਯੂਟਿਊਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਈਟਾਂ ਤੇ ਵੀ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਸਦਿਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਣ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਲਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਫ 18-18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਵਾਉਣ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਫੋਨ ਨੰਬਰ (916) 997-3366 ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਓ ਹੱਸੀਏ

ਪਤਨੀ ਜਦੋਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਸੈਂਡਲ ਖਰੀਦ ਲਿਆਈ ਪਤਨੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਈ। ਪਤੀ: ਮੇਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਣ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਪਤਨੀ: ਵਾਹ, ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਸੈਂਡਲ ਹਨ। ਪਤੀ: ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਰੁਕ ਜਾਓ। ਮੈਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਪਤਨੀ: ਕਿਉਂ? ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਨਾਲ ਚੱਲਾਂਗੀ। ਪਤੀ: ਵਾਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਮੰਦਰ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਕਾਇਦਾ-ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਬੋਰਡ ਤੇ ਸਾਫ-ਸਾਫ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਸੀਲੀ, ਵਿਸਫੋਟਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲਿਜਾਣਾ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲੈ ਜਾਵਾਂ? ਬੱਸ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਓ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਭਰ ਕਿੱਥੇ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਏਰੀਆ 51 ਨਾਂ ਦਾ ਏਅਰਫੋਰਸ ਦਾ ਇਕ ਗੁਪਤ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਇਕ ਦੁਪਹਿਰ ਇਸ ਸੀਕਰੇਟ ਬੇਸ ਤੇ ਜਾਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਛੋਟਾ ਏਅਰਕ੍ਰਾਫਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਏਅਰਕ੍ਰਾਫਟ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਾਨ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਰਸਤਾ ਭਟਕ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਏਅਰ ਕ੍ਰਾਫਟ ਦਾ ਫਿਊਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਬੇਸ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਏਅਰਫੋਰਸ ਨੇ ਸੁਰੀਆ ਹੋਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਕਾਰਨਜਾਨ ਨੂੰ ਰਾਤ ਭਰ ਉੱਥੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਚਿ-ਤਾਵਨੀ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ ਬੇਸ ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਛੱਡੋ ਜਾਣ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਜਾਨ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਏਅਰਕ੍ਰਾਫਟ ਲੈ ਕੇ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਏਅਰਫੋਰਸ ਨੇ ਜਾਹਜ਼ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਵਾਰ ਪਲੇਨ ਵਿਚ ਦੋ ਲੋਕ ਸਨ। ਜਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ। ਜਾਨ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸ਼ੌਰ ਮਚਾਉਂਦੇ ਬੋਲਿਆ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੋ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਰੋ। ਜੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ ਹੈ ਦਿਓ। ਬੱਸ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਓ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰੋਗੀ ਇਕ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਇਕ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਲੜਕੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਲੜਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ 10 ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰੋਗੀ। ਅਤੇ ਲੜਕਾ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਬਾਰਿਸ਼ ਵਿਚ, ਧੁੱਪ ਵਿਚ, ਉਸਦੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਿਆ ਰਿਹਾ। 9 ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਲੜਕੇ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸਵੇਰੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਾਂਗੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਜਦੋਂ ਲੜਕੀ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਲੜਕਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਇਕ ਕਾਗਜ਼ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਸੋਰੀ, ਤੇਰੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਤੇਰੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਦੀਦੀ। ਮੈਰਿਜ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਇਕ ਆਦਮੀ ਇਕ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਮੈਰਿਜ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਤਨੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਇੰਨੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋ? ਆਦਮੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਇਸਦੀ ਐਕਸਪਾਇਰੀ ਡੇਟ। ਦੋ ਦੋਸਤ ਮੇਟਰ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਟਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਨੇ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਜੇਕਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋ ਗਿਆ? ਦੋਵੇਂ ਦੋਸਤ ਬੋਲੇ, ਤੁਸੀਂ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਹਵਾਲਦਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਰੱਬ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਹਵਾਲਦਾਰ- ਓਹ! ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਕ ਮੇਟਰ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਤਿੰਨ ਆਦਮੀ। ਚਲੋ ਚਲਾਨ ਕਟਾਓ। ਚਿੰਟੂ: ਕੌਣ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ? ਜਿਸਦੇ ਕੋਲ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੋਣ ਜਾਂ ਜਿਸਦੇ ਕੋਲ ਦਸ ਬੱਚੇ ਹੋਣ? ਗੋਲੂ- ਜਿਸਦੇ ਕੋਲ ਦਸ ਬੱਚੇ ਹੋਣ? ਚਿੰਟੂ: ਉਹ ਕਿਵੇਂ? ਗੋਲੂ: ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਕ ਔਰਤ (ਦੂਜੀ ਨੂੰ) ਤੁਸੀਂ ਆਖਿਰ ਕੀ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ? ਦੂਜੀ- ਦਰਅਸਲ ਉਹ ਬਹੁਤ ਬਦਤਮੀਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਚੋਰ- ਜੱਜ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿਓ। ਜੱਜ- ਕਿਉਂ, ਕੀ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਰੀ ਹੈ? ਚੋਰ- ਨਹੀਂ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਚੋਰੀ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਕੀਲ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ।

-ਸੀਤਲ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ
-ਚੀਫ ਸਾਈ ਫੁੱਟਬਾਲ ਕੋਚ, ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕ: ਪਲਾਹੀ,
ਫਗਵਾੜਾ। ਮੋਬਾ: 94636-12204

ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਲੀਗ 'ਚ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ ਨਵੇਂ ਕੀਰਤੀਮਾਨ

ਅਣਗਹਿਲੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ

-ਡਾ: ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਚਹਿਲ
ਜਿਉ-ਜਿਉ ਇਹ ਲੀਗ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਗੈਰ-ਪੰਜਾਬੀਆਂ 'ਚ ਵੀ ਵੱਡਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੀਗ ਦੌਰਾਨ ਬਣੇ ਕੁਝ ਦਿਲਚਸਪ ਕੀਰਤੀਮਾਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ :

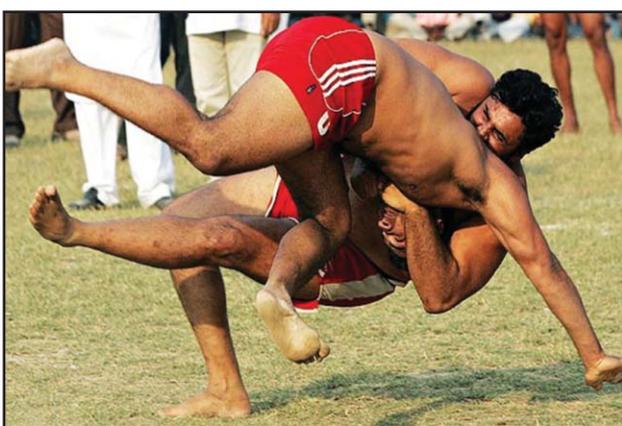
ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਜੇਤੂ ਰੇਡਾਂ
ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਲਾਹੌਰ ਲਾਇਨਜ਼ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢ ਧਾਵੀ ਸ਼ਫੀਕ ਚਿਸਤੀ ਨੇ ਲੀਗ ਦੇ 4 ਮੈਚਾਂ 'ਚ 60 ਅਜੇਤੂ ਰੇਡਾਂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਧਾਵੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਖੇਡ ਸਦਕਾ ਲਾਹੌਰ ਲਾਇਨਜ਼ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ 3 ਲਗਾਤਾਰ ਜਿੱਤਾਂ ਦਰਜ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ। ਸ਼ਫੀਕ ਨੂੰ ਚੌਥੇ ਮੈਚ 'ਚ 61ਵੀਂ ਰੇਡ 'ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਵਾਰੀਅਰਜ਼ ਟੀਮ ਦੇ ਜਾਫੀ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੱਤ ਨੇ ਡੱਕ ਕੇ, ਉਸ ਦੀ ਅਜੇਤੂ ਮਹਿੰਮ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਈ। ਇਸ ਮੈਚ 'ਚ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੀ, ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਅਰਜੁਨ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੀ ਦੀ ਟੀਮ ਖਾਲਸਾ ਵਾਰੀਅਰਜ਼ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੱਤ ਨੇ ਮੈਨ ਆਫ ਦੀ ਮੈਚ ਅਤੇ ਸਰਬੋਤਮ ਜਾਫੀ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤ ਕੇ, ਇਕ ਮੈਚ 'ਚ 2 ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਸਿਰਜਿਆ।

'ਮੈਨ ਆਫ ਦੀ ਮੈਚ' ਦੀ ਹੈਟ੍ਰਿਕ
ਜੁਝਾਰੂ ਟੀਮ ਵਜੋਂ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾ ਚੁੱਕੀ ਗਾਇਕ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਹਨੀ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਐਮ. ਪੀ. ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ, ਮਹੇਸ਼ ਪਵਾਰ ਤੇ ਦੀਪਕ ਤਹਿਸਤਾ ਦੀ ਟੀਮ ਯੋ ਯੋ ਟਾਈਗਰਜ਼ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਕਪਤਾਨ 'ਤੇ ਧਾਵੀ ਮਨਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ 3 ਮੈਚਾਂ 'ਚ 'ਮੈਨ ਆਫ ਦੀ ਮੈਚ' ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤ ਕੇ, ਲੀਗ ਦਾ ਨਵਾਂ ਕੀਰਤੀਮਾਨ ਸਿਰਜਿਆ। ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 'ਚ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ

ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਰਾਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਸ੍ਰੀ ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਤੇ ਗੀਤਾ ਰਾਣੀ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ ਮਨਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੈਨਕੂਵਰ ਲਾਇਨਜ਼ ਦੀ ਟੀਮ ਖਿਲਾਫ 22 ਰੇਡਾਂ ਤੋਂ 21, ਰਾਯਲ ਕਿੰਗਜ਼ ਦੀ ਟੀਮ ਖਿਲਾਫ 19 ਰੇਡਾਂ ਤੋਂ 17 ਅਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਈਗਲਜ਼ ਦੀ ਟੀਮ ਖਿਲਾਫ 19 ਰੇਡਾਂ ਤੋਂ 18 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਲਗਾਤਾਰ 3 ਮੈਚਾਂ 'ਚ

ਸ਼ਮਸਪੁਰ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤੇ ਦੂਸਰੀ ਜੋੜੀ ਹੈ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਾਲੀਆ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਕਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਹੁਰਾਂ ਦੀ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਇਨਡੋਰ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਦੂਸਰੇ ਦੌਰ ਦੇ ਮੈਚਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਟੀਮਾਂ 'ਚ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਇਕ-ਇਕ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਬੰਡਰਜ਼ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਰਾਇਲ ਕਿੰਗਜ਼ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ 'ਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ, ਜਿਸ ਟੀਮ 'ਚ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਖਿਡਾਰੀ ਧਾਵੀ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋ ਯੋ ਟਾਈਗਰਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਟੀਮ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਈਗਲਜ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਭਰਾ ਜਾਫੀ ਹਨ। ਇਸ ਲੀਗ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਕੀਰਤੀਮਾਨ ਬਣਿਆ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੇਡਾਂ
ਲੀਗ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਇਕ ਮੈਚ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਬੰਡਰਜ਼ ਟੀਮ ਦੇ ਦੋ ਧਾਵੀਆਂ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਲਵਿੰਦਰ ਤਿੰਦਾ ਪਰਜੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਮੈਚ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਰੇਡਾਂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਨਵਾਂ ਕੀਰਤੀਮਾਨ ਸਿਰਜਿਆ। ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਖੇਡ ਚੁੱਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਹੀ ਧਾਵੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮੈਚ 'ਚ 26-26 ਰੇਡਾਂ ਪਾਈਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਦੇ ਨੂੰ 1 ਅਤੇ ਸੁਲਤਾਨ ਨੂੰ ਦੋ ਜੱਫੇ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਲਈ 49 ਅੰਕ ਜੋੜੇ। ਤਿੰਦੇ ਨੂੰ ਮੈਨ ਆਫ ਦੀ ਮੈਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ।

ਮੈਨ ਆਫ ਦੀ ਮੈਚ ਬਣਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਚਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਲਸਾ ਵਾਰੀਅਰਜ਼ ਦੀ ਟੀਮ ਖਿਲਾਫ ਮੈਚ ਹਾਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਚ ਕੇਵਲ ਪਾਸਲਾ ਤੇ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜਲੰਧਰ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਗਿਰਦ ਮਨਮਿੰਦਰ ਸਰਾਂ ਨੇ 17 ਰੇਡਾਂ ਤੋਂ 15 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ, ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਖੇਡ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਿੰਦਰ ਲੀਗ ਦੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਖੇਡੇ 4 ਮੈਚਾਂ 'ਚ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਲਈ 77 ਰੇਡਾਂ ਤੋਂ 71 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੀਗ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅੱਵਲ ਨੰਬਰ ਦਾ ਤਾਜ ਪਹਿਨ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ
ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਲੀਗ 'ਚ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜੋੜੀਆਂ ਖੇਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਜੋੜੀ ਹੈ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ

ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਢੁੱਕਵਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਜਸਟਿਸ ਵੀ. ਗੋਪਾਲ ਗੌਡਾ ਅਤੇ ਏ.ਕੇ.ਗੋਇਲ ਆਧਾਰਿਤ ਬੈਂਚ ਨੇ 1993 ਵਿੱਚ ਵਡੋਦਰਾ ਦੀ ਸੁਰਸਾਗਰ ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸ਼ਤੀ ਡੁੱਬਣ ਨਾਲ 22 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਈ ਮੌਤ ਸਬੰਧੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰਸਾਗਰ ਝੀਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਡੋਦਰਾ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਅੱਗੇ ਠੋਕੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਿੱਚ 22 ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਬਿਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਠੋਕੇਦਾਰ ਨੇ ਵਾਧੂ ਕਮਾਈ ਲਈ ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਿੱਚ 38 ਵਿਅਕਤੀ ਬਿਠਾ ਲਏ ਸਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸ਼ਤੀ ਡੁੱਬ ਗਈ ਅਤੇ 22 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਗਈ। ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਇਸ ਭਾਰੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੂਬਾਈ ਉਪਭੋਗਤਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 30.10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਚੈਲੰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤਕ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਜਿੱਥੇ 23 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸਹੀ ਪਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਬਹਾਲ ਰੱਖਿਆ ਸਗੋਂ ਦੇਰੀ ਲਈ 10 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਿਆਜ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਿਆਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਅਕਸਰ ਹੀ ਛੋਟੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਸਾਲ 8 ਜੂਨ ਨੂੰ ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਿਆਸ ਨਦੀ 'ਤੇ ਉੱਸਰੇ ਲਾਰਜੀ ਡੈਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ ਚਿਤਾਵਨੀ ਛੱਡੇ ਗਏ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ 'ਤੇ ਆਏ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੋ ਦਰਜਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹਾਉਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕਰੰਟ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਵੀ ਹਰ ਸਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁ-ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਮੇ ਅਤੇ ਖਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵੀ ਅਕਸਰ ਮਾਲਕਾਂ/ਠੋਕੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਤਾਂ, ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੰਮ-ਕਾਜੀ ਸਥਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਦੁਰਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਜਾ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਗਟ ਤੇ ਅਦਿਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਜਾਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਬੈਠਦੇ ਹਨ।

ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਮੌਤਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਢੁੱਕਵਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੜੱਪਾ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਪਿੰਡ ਮਰਦ ਖੇੜਾ

ਧਰਤੀ ਦਾ ਚੱਪਾ-ਚੱਪਾ ਆਪਣੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਇਬਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮੋਈ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰ ਪਰਤ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਦੰਦ ਕਥਾ ਮੁਤਾਬਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਸੁਨਾਮ ਤਹਿਸੀਲ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਮਰਦ ਖੇੜਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੀ ਧਰਤੀ ਆਪਣੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਸਾਂਭੀ ਬੈਠੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਖੋਜ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਮੁੱਢਲੀ ਹੜੱਪਾ ਸੱਭਿਅਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਮਰਦ ਖੇੜਾ ਦੇ ਲੋਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਨੀਂਹਾਂ ਪੁੱਟਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਕਲਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੀ ਧਰਤੀ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸੱਭਿਅਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੀ ਧਰਤੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸੱਭਿਅਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਪਰਪੱਕ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜਦੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮਿੱਟੀ ਪੁੱਟਦਿਆਂ ਇੱਕ ਵੱਡ-ਆਕਾਰੀ ਪੱਥਰ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੂਰਤੀ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਸੀ। ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਫੁੱਟ ਉੱਚੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਫੁੱਟ ਚੌੜੀ ਇਸ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ

ਮੂਰਤੀਆਂ ਵੀ ਸਨ ਜੋ ਪੁਰਾਤਨ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਕਲਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਮੂਨਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਕਈ ਸਾਲ ਇਹ ਮੂਰਤੀ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਰਹੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਉਥੋਂ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੂਰਤੀ ਚੋਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ

ਸਬੰਧਿਤ ਬਾਣੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅੱਜ ਤਕ ਕੋਈ ਬਹੁ-ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ। ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਨਾਮ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪੜਵੰਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਸੁਨਾਮ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਬਣਾ ਕੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ

ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਸਮਝਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੂਰਤੀ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਪੁਰਾਤਨ ਮੂਰਤੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਨ 1990 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਇੱਕ ਟੀਮ ਨੇ ਪਿੰਡ ਮਰਦ ਖੇੜਾ ਵਿਖੇ ਆ ਕੇ ਸਰਵੇਖਣ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਵੇਖਣ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਸਬੰਧਿਤ ਖੋਜ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਖੋਜਬੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਖੁਦਾਈ ਦੌਰਾਨ ਨਿਕਲਿਆ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਸਰਵੇਖਣ ਟੀਮ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਗਈ ਸੀ।

ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖੁਦਾਈ ਮੌਕੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸੱਭਿਅਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ, ਨੀਂਹਾਂ ਅਤੇ ਬਰਤਨ ਵਗੈਰਾ ਵੀ ਨਿਕਲੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਚੌਕੇ ਦਾ ਸਾਮਾਨ, ਆਟਾ ਪੀਹਣ ਵਾਲੀ ਚੱਕੀ, ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬਣੇ ਹਾਰੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਆਦਿ ਵੀ ਵੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਧਰ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਗੁਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਨੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ

ਟੀਮ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਵੀ ਆਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਖੋਜਬੀਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਸਬੰਧਿਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਮਨਰੋਗਾ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਪਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਸਹੀ ਸੰਭਾਲ ਹੋ ਸਕੇ। ਪਿੰਡ ਮਰਦ ਖੇੜਾ ਸੁਨਾਮ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸੁਨਾਮ ਪਟਿਆਲਾ ਮਾਰਗ ਉੱਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਪੀਰ ਬਾਬਾ ਮਰਦ ਖੇੜਾ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਵੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੜਕ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵਸੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਛਿਪਦੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਖੇਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਠੀਕਰੀਆਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਤਨ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਛੁਪੇ ਹੋਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਖੇਤ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀਰ ਬਾਬਾ ਮਰਦ ਖੇੜਾ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਅਥਾਹ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ, ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਟੈਂਕੀ, ਗੁੱਗਾ ਮੈਤੀ ਅਤੇ ਸਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਖੇਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਟੋਰਾਂਟੋ- ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਦਸ਼ਾ ਹੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਬੇਮਾਅਨਾ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਾਸਤੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭੁਲੰਬ ਹਲਕੇ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸ੍ਰੀ ਖਹਿਰਾ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕੈਨੇਡਾ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਥੇ ਉਹ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ- ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸਾਰੂ ਸੋਚ

ਅਤੇ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼- ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ। ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਸਥਾਨਕ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਇਕੱਠਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਸਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੰਡੋ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੀ ਕਰਮ-ਭੂਮੀ 'ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਥਾਨਕ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਭੂਮੀ ਦੀ ਨਿਘਰ ਰਹੀ ਦਸ਼ਾ ਸੁਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ

ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਪਾੜਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਉਖਾੜਨ ਲਈ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਸਿਆਸੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਇਥੋਂ ਦੇ ਡਿਕਸੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਬੈਂਕੂਇਟ ਹਾਲ 'ਚ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਥੇ ਇੱਕ ਮਿੰਨੀ ਪੰਜਾਬ ਵਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਲੋਕ 2017 ਦੀਆਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਸਾਰੇ ਡਰੱਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਦਿਅਕ

ਦਾਂਚੇ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪਲੀਤੀ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਡਰੱਗ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਡਰੱਗ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਹਿਜ਼ ਡਰਾਮਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

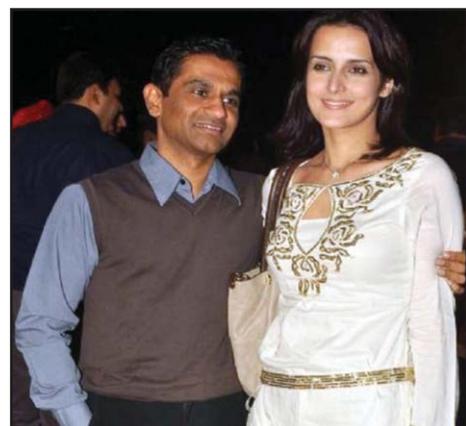

ਕੋਈ ਹਾਈਟ ਵਿਚ ਛੋਟਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਇਹ ਨੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਅਜੀਬ ਕਪਲਸ

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਪਿਆਰ ਅੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਫਿਰ ਚਾਹੇ ਉਹ ਜਾਤੀ-ਧਰਮ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਲੁਕਸ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੁਝ ਮਾਮਲਾ ਐਕਟ੍ਰੈਸ ਟਿਊਲਿਪ ਜੋਸ਼ੀ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸਧਾਰਨ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਕੈਪਟਨ ਵਿਨੋਦ ਨਾਇਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ।

35 ਸਾਲਾ ਟਿਊਲਿਪ (11 ਦਸੰਬਰ 1979) ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਫਿਲਮਾਂ

ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਸ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਕੈਪਟਨ ਵਿਨੋਦ ਨਾਇਰ ਕਾਰਨ। ਸਾਲ 2000 ਵਿਚ ਉਹ ਫੈਮਿਨਾ ਮਿਸ ਇੰਡੀਆ ਬਿਊਟੀ ਕਾਨਟੈਸਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਉਹ ਕਈ ਐਡ ਮੇਕਰਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤਿਹਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਫਿਲਮਾਂ ਤੱਕ ਵਿਚ ਕੰਮ ਮਿਲਿਆ। ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਟਿਊਲਿਪ ਨੇ ਇਕ ਸਿੰਪਲ ਲੁਕਿੰਗ ਮੈਨ ਕੈਪਟਨ

ਵਿਨੋਦ ਨਾਇਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ। ਕੈਪਟਨ ਨਾਇਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਰਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਐਟਿਕੇਟ ਐਕਸਪਰਟ ਹੈ। ਉਹ ਹਾਈਟ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੱਟ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਐਕਟ੍ਰੈਸ ਪਤਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੈਮਰੇ ਤੇ ਪੇਂਜ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਅਭਿਸ਼ੇਕ-ਐਸ਼ਵਰਿਆ, ਸਚਿਨ-ਅੰਜਲੀ ਅਤੇ ਮੁਕੇਸ਼-ਨੀਤਾ ਅੰਬਾਨੀ ਵਰਗੇ ਪਰਫੈਕਟ ਕਪਲ ਤਾਂ ਕਈ ਹਨ, ਪਰ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਸੈਲੀਬ੍ਰਿਟੀ ਕਪਲਸ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਰਟਨਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਫਿੱਕੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਅਜੀਬ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਅਨੁਰਾਗ ਕਸ਼ਿਅਪ ਅਤੇ ਕਲਿਕ ਕੋਚਲਿਨ
ਕਿਸਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੇਵ ਡੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਕਲਿਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਨੁਰਾਗ ਕਸ਼ਿਅਪ ਦੇ ਇੰਨੇ ਕਰੀਬ ਆ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। ਅਨੁਰਾਗ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਕਲਿਕ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਚਿਓਰ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਫਰਹਾਨ ਅਖਤਰ ਅਤੇ ਅਧੁਨਾ

ਕਈ ਯੰਗ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਫੇਵਰਟ ਐਕਟਰ ਹਨ ਫਰਹਾਨ ਅਖਤਰ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਆਇਆ ਖੁਦ ਤੋਂ 7 ਸਾਲ ਵੱਡੀ ਅਧੁਨਾ 'ਤੇ। ਅਧੁਨਾ ਪੇਸ਼ ਤੋਂ ਹੋਅਰ ਸਟਾਈਲਿਸਟ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਬੇਹੱਦ ਡਿਫਰੈਂਟ ਲੁਕ ਅਤੇ ਅਜੀਬ ਹੋਅਰ ਸਟਾਈਲ ਵਿਚ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਵਜੂਦ ਇਸਦੇ ਫਰਹਾਨ ਅਤੇ ਅਧੁਨਾ ਕਰੀਬ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਹੈਪੀ ਮੈਰਿਡ ਲਾਈਫ ਜਿਉਂ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀਦੇਵੀ ਅਤੇ ਬੋਨੀ ਕਪੂਰ
ਸ਼੍ਰੀਦੇਵੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਹੈ, ਜੋ 50 ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਯੰਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। 1996 ਵਿਚ ਇਸ ਬਿਊਟੀਫੁੱਲ ਐਕਟ੍ਰੈਸ ਨੇ ਬੋਨੀ ਕਪੂਰ ਨਾਲ

ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਮਰ ਵਧਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੀਦੇਵੀ ਜਿੱਥੇ ਹੋਰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਬੋਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ।

ਫਰਾਹ ਖਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਰਿਸ਼ ਕੁੰਦਰ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ-ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫਰ ਫਰਾਹ ਖਾਨ ਨੇ 2004 ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਐਡੀਟਰ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼ਿਰਿਸ਼ ਕੁੰਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਿਰਿਸ਼ ਫਰਾਹ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 8 ਸਾਲ ਛੋਟਾ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਦਿੱਸਣ ਦੇ ਲਈ ਫਰਾਹ ਕਈ ਕਿੱਲੇ ਵਜਨ ਵੀ ਘੱਟ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬਾਵਜੂਦ ਇਸਦੇ ਇਹ ਕਪਲ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਸੋਹਾ ਅਲੀ ਖਾਨ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਣਾਲ ਖੇਮੂ
ਰਾਇਲ ਨਵਾਬੀ ਫੈਮਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ੍ਰੈਸ ਸੋਹਾ ਅਲੀ ਖਾਨ ਜਲਦੀ ਹੀ ਐਕਟਰ ਕ੍ਰਿਣਾਲ ਖੇਮੂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਲਿਵ ਇਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਕਪਲ ਨੇ ਸਗਾਈ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਸੋਹਾ ਆਪਣੇ ਪਾਰਟਨਰ ਤੋਂ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 6 ਸਾਲ ਵੱਡੀ ਹੈ।

ਸ਼ਵੇਤਾ ਅਤੇ ਦਿਵਿਆਸ਼੍ਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਹੋਈ ਬਦਨਾਮੀ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਵਾਰਡ ਵਿਨਿੰਗ ਐਕਟ੍ਰੈਸ ਸ਼ਵੇਤਾ ਬਸੂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦਾ ਨਾਂ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਸੈਕਸ ਰੈਕੋਰਡ

ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਟਾਲੀਵੁੱਡ ਐਕਟ੍ਰੈਸ ਦਿਵਿਆ ਸ਼੍ਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਪਕੜ ਲਿਆ, ਪਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਲੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੋ ਗਲਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਸੈਲੀਬ੍ਰਿਟੀ ਸੈਕਸ ਸਕੈਂਡਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਦਨਾਮੀ ਸਹਿਣ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਨੀ ਅਰੁਜਾ ਅੱਜ ਵੀ ਸੈਕਸ ਸਕੈਂਡਲ ਦੇ ਬਦਨਾਮੀ ਦੇ ਦਾਗ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਹਨ।

ਸ਼ਵੇਤਾ ਬਸੂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਦਿਵਿਆ ਸ਼੍ਰੀ ਜਿੱਥੇ ਵੇਸਵਾਗਮਨੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਆਏ, ਉਥੇ ਹੀ ਰੀਆ ਸੇਨ ਇਕ ਅਸਲੀਲ ਐਮ ਐਮ ਐਸ ਲੀਕ ਹੋਣ, ਤੇ ਤੇਲਗੂ ਫਿਲਮ ਐਕਟ੍ਰੈਸ ਕਿਨਸ ਨੂੰ ਸੈਕਸ ਰੈਕੋਰਡ ਵਿਚ ਬ੍ਰੇਕਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਦਨਾਮੀ ਸਹਿਣ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਚਰਚਿਤ ਸੈਕਸ ਸਕੈਂਡਲਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਕਾਰਨ ਸੈਲੀਬ੍ਰਿਟੀਜ਼ ਤੇ ਬਦਨਾਮੀ ਦੇ ਦਾਗ ਲੱਗੇ।

ਅਸਿਮਤ ਪਟੇਲ, ਰੀਆ ਸੇਨ
ਅਸਿਮਤ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਰੀਆ ਸੇਨ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਉਸ ਵਕਤ

ਸਕੈਂਡਲ ਵਿਚ ਘਿਰ ਗਈਆਂ, ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਮੈਸੇਜ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਕਾਫੀ ਨੇੜੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸਿਲਸਿਲੇ' ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਊਟ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪੱਲਾ ਝਾੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਬਦਨਾਮੀ ਬਹੁਤ ਹੋਈ।

ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਸੰਤੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮਮਤਾ ਕੁਲਕਰਨੀ
ਮਮਤਾ ਕੁਲਕਰਨੀ ਨੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਸੰਤੋਸ਼ੀ ਤੇ ਆਪਣੀ

ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੈਕਸੁਅਲੀ ਅਡਵਾਂਟੇਜ ਲੈਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ। ਮਮਤਾ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ, ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਹੰਗਾਮਾ ਮਚਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਕਾਸਟਿੰਗ ਕਾਊਚ ਦੀ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਮਤਾ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਕਈ ਵੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਸੰਤੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕਾਸਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸੰਯੋਗ ਵੱਸ ਇਸ ਸਕੈਂਡਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਮਤਾ ਦਾ ਕੈਰੀਅਰ ਵੀ ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਸ਼ਵੇਤਾ ਬਸੂ
ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹੀ ਬੰਜਾਰਾ ਹਿਲਜ਼ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਰੋਡ ਮਾਰੀ, ਉਥੇ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਸ਼ਵੇਤਾ ਬਸੂ ਰੰਗੇ ਹੱਥ ਪਕੜੀ ਗਈ। ਸੂਤਰਾਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਮੁਖਬਰ ਨੇ ਇਸ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਸੈਕਸ ਰੈਕੋਰਡ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਹ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ। ਸਾਲ 2002 ਵਿਚ ਆਈ ਸ਼ਬਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮੱਕੜੀ' ਵਿਚ ਛੋਟੀ ਬੱਚੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲ ਸ਼ਵੇਤਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਨੇ ਖੂਬ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸ਼ਾਇਨੀ ਅਰੁਜਾ: ਸਿਆਲੀ ਭਗਤ ਤੋਂ ਨੌਕਰਾਣੀ ਤੱਕ
ਫਿਲਮ 'ਗੋਸਟ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਸਿਆਲੀ ਭਗਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋ-ਸਟਾਰ ਸ਼ਾਇਨੀ ਅਰੁਜਾ ਤੇ ਕਾਮੁਕ ਹਰਕਤਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਾਇਨੀ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਇਨੀ ਅਰੁਜਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਨੌਕਰਾਣੀ ਦੇ ਰੋਪ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣਾ ਪਿਆ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਇਨੀ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ।

16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਬਾਬੀ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਐਂਟਰੀ

ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ ਤੇ ਅੱਜ ਅਰਜੁਨ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਕੁਕੋਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਦਾਈਟਿੰਗ ਫੈਨੀ' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੀ ਚੰਗੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਹੈ। ਦਾਈਟਿੰਗ ਫੈਨੀ ਵਿਚ ਅਰਜੁਨ-ਦੀਪਿਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਸ਼ਾਹ, ਪੰਕਜ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਡਿੱਪਲ ਕਪਾਡੀਆ ਦਾ ਲੁਕ ਅਲੱਗ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਡਿੱਪਲ ਨੇ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਲੁਕਸ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਕਾਫੀ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਟੋਰੀਆਂ ਹਨ।

ਦਾਈਟਿੰਗ ਫੈਨੀ ਵਿਚ ਡਿੱਪਲ ਦੇ ਕੁਝ ਸੀਨਜ਼ ਤੇ

ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਵੈਸੇ ਡਿੱਪਲ ਪਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੋਲਡ ਅਕਸ ਦੇ ਲਈ ਫੇਮਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਬਾਬੀ (1973) ਦੇ ਨਾਲ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਪੂਰੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਰਟਸ ਡ੍ਰੈਸ ਪਾਈ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਬਿਕਨੀ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 'ਸਾਗਰ, ਜਾਂਬਾਜ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬੋਲਡ ਅਕਸ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸਿਲਵਰ ਸਕਰੀਨ ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਲਿਪ-ਲਾਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਰਹੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਡਿੱਪਲ ਦੇ ਕਿਸਿੰਗ ਸੀਨਜ਼

ਡਿੱਪਲ ਨੇ ਰਿਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਫਿਲਮੀ ਕੈਰੀਅਰ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰਿਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿਲਮ 'ਸਾਗਰ' (1985) ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕਿਸਿੰਗ ਸੀਨ ਫਿਲਮਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸੇ ਸਾਲ (1985) ਵਿਚ ਰਾਜੀਵ ਕਪੂਰ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿਲਮ 'ਲਾਵਾ' ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੰਜੀਵ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸਿੰਗ ਸੀਨ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਇਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ 'ਜਾਂਬਾਜ' (1986) ਵਿਚ ਅਨਿਲ ਕਪੂਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸਿੰਗ ਸੀਨ ਦਿੱਤਾ।

ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਸੰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਯਾਕਿ ਨੀਤੀ ਦੀ ਮੁੜ ਪੜਚੋਲ ਕਰੇ ਭਾਰਤ

ਬੀ. ਕੇ. ਚੰਮ

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਵਿਚਾਲੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਰੁਕ ਚੁੱਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁੜ ਤੋਂ ਬਹਾਲ ਹੋਣ ਦੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਸੰਕੇਤ ਉਭਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਉਦੋਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਰਤਾਜ ਅਜੀਜ਼ ਨੇ 5 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਜੇ ਭਾਰਤ ਗੱਲਬਾਤ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। 25 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਲੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਲੋਂ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਅਜੀਜ਼ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੇ 7 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੂਟਨੀਤੀ 'ਚ 'ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਵਿਰਾਮ' ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਿਰਫ਼ 'ਵਿਰਾਮ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਵਿਰਾਮ' ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 'ਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ.....। ਗੁਆਂਢੀ ਤਾਂ ਆਖਿਰ ਗੁਆਂਢੀ ਹੀ ਹੈ। ਦੋਸਤ ਤਾਂ ਬਦਲੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗੁਆਂਢੀ ਨਹੀਂ।'

ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ (ਦੂਜੇ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ) ਦੇ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਨਾਲ ਆਮ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਅੱਗੇ ਕਦਮ ਵਧਾਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਸਵਰਾਜ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਵਲੋਂ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਬਚਾਅ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਮਦਦ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਖੁਦ ਵੀ ਮਦਦ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਹਿਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਕੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਦਾ ਬਿਆਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸ ਕਬਿਤ ਕਠੋਰ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਘੁਮਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ

ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵਪਾਰਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਅਹਿਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਪਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਆਉਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੰਕਟ 'ਚ ਘਿਰੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਉਲਟਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ।

ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਦੇ ਬਿਆਨ (ਕੂਟਨੀਤੀ 'ਚ ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਵਿਰਾਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਿਰਫ਼ ਵਿਰਾਮ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਵਿਰਾਮ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇਸ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਘੁਮਾਉਣ ਦਾ ਮੋਦੀ ਦਾ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲੀ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣਾ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। 25 ਅਗਸਤ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮੋਦੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਉਸ ਵਰਗ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਸੀ, ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸਖ਼ਤ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਹੈ?

ਫਿਰ ਵੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸਖ਼ਤ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਘੁਮਾਉਣ ਪਿੱਛੇ ਇਹੋ ਦਲੀਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਸਾਰਕ' ਨੇੜਵਾਂ, ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਜੋ ਸਾਰਥਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਗੁਆ ਦੇਵੇਗਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਵੱਖਵਾਦੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸੰਬੰਧ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਇਕ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਤਾਂ 1999 'ਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਖੱਟਣ ਵਾਲੀ ਲਾਹੌਰ ਯਾਤਰਾ

ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਐਲਾਨਨਾਮੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਆਪਸੀ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਪਰ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਪਾਕਿ ਫੌਜ ਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਵਲੋਂ ਤਾਰਪੀਡੋ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਜੰਗ ਦਾ ਪੰਗਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਇਸੇ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਨੇ ਰਾਜਪਲਟਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਉਕਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸੰਬੰਧ ਸੁਧਾਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਨਤੀਜੇ ਦਿਖਾ ਸਕਣਗੀਆਂ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤਕ ਉਸ ਉਬਲ-ਪੁਬਲ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਹ ਉਬਲ-ਪੁਬਲ ਤਹਿਰੀਕ-ਇਨਸਾਫ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਵਾਮੀ ਤਹਿਰੀਕ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਮੁਲਵਾਦੀ ਮੌਲਾਨਾ ਕਾਦਰੀ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਨੇਤਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਪਰ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਸਰਬਸੰਮਤ ਸਮਰਥਨ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ 'ਚ ਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਫੌਜ ਕਿਉਂਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਲਗਾਮ ਫੜਨ ਲਈ ਅਕਸਰ ਰਾਜਪਲਟੇ ਕਰਦੇ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਮੌਜੂਦਾ ਉਲਝਣ ਦਾ ਹੱਲ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਫੌਜ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦੇ ਸਮੇਂ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੇ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਰਿਪੋਰਟਰ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਿੰਦਿਆਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 'ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚ ਫੌਜ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ 'ਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਫੌਜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹੀ ਬੌਸ ਹੈ।' ਕੀ ਪਾਕਿ ਫੌਜ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੀ ਇਸ ਉਮੀਦ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਫਿਲਹਾਲ ਤਾਂ

ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਫੌਜ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੌਜੂਦਾ ਉਲਝਣ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪਾਕਿ ਫੌਜ ਦੋਗਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅਪਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਫੌਜ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰਥਕ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਉੱਤਰੀ ਵਜ਼ੀਰਿਸਤਾਨ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਗੜ੍ਹ ਬਣਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਛੁਡਵਾਉਣ ਦਾ ਪਾਕਿ ਫੌਜ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪਰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਪਾਕਿ ਫੌਜ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਵੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਅਜੇ ਤਕ ਆਪਣੀ ਇਹ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਅੱਤਵਾਦ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦੋ ਅਸਥਿਰਕਾਰੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਹਨ : ਪਹਿਲੀ ਹੈ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਕਿ ਉਹ ਸੱਤਾ ਛੱਡ ਦੇਣ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਹੈ ਆਈ. ਐੱਸ. ਆਈ. ਐੱਸ. ਵਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ 'ਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ। ਆਈ. ਐੱਸ. ਆਈ. ਐੱਸ. ਦੀ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਲੈਣਾ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮੁਲਵਾਦੀ ਇਸਲਾਮੀ ਸੰਗਠਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟਾ ਦੇਣਗੇ। ਉਕਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ 'ਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ) ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਸੰਬੰਧ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਾਕਿ ਨੀਤੀ ਦੀ ਮੁੜ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਿਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਾਰਨ ਨਾ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਚੁੱਲ੍ਹਾ

ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਲੋਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦਾ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਅਰਥ ਗੋਲੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਅਤੇ ਖਾਸ ਆਕਾਰ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਚਿੰਨ੍ਹਣ ਪਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਪਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਉੱਤੇ ਟਿਕਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮੂੰਹੇ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮੂੰਹਿਆਂ ਨੂੰ ਤ੍ਰੈ-ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਨੀ, ਵਾਯੂ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਤ੍ਰੈ-ਮੂਰਤੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਗਹਿਰਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਲੋਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅੰਨ ਨੂੰ ਦੇਵਤਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਉੱਪਰ ਕਿਉਂ ਜੋ ਅੰਨ ਪਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਲੋਕਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਦੇਵਮ ਅਸਥਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਅਗਨੀ ਵੀ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਗਨੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਅਸਥਾਨ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੁਆਣੀਆਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਗੋਹੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਪੋਚਾ ਫੇਰਨ ਦੇ ਨੇਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ

ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਜੂਠੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਜੇ ਇਕਦਮ ਬੁਝਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਜੂਠੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੁੱਤੀ ਪਹਿਨ ਕੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਨੇੜੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕੋਲ ਬੈਠਣ ਜਾਂ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਦੀ ਲਗਪਗ ਮਨਾਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕੀ ਅਕਸਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸੁਆਹ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੱਬ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਤਤਕਸਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੱਬ ਕੇ ਰੱਖੀ ਅੱਗ ਤੋਂ ਸੁਆਹ ਝਾੜ ਕੇ ਫੁਕਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮੁੜ ਅੱਗ ਬਾਲ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਲੋਕ ਮਾਨਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਹੜੀ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਾਲੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚੋਂ ਬਚੀ ਅੱਗ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬਾਲਣ ਨਾਲ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਅੱਗ ਭਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਨੋਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬਰਕਤ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ

ਤੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਪਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅੰਨ ਦੀ ਕਦੇ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿੰਦੀ। 'ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਡਾ. ਵਣਜਾਰਾ ਬੇਦੀ ਦੇ ਲਿਖਣ ਅਨੁਸਾਰ-ਪਹਿਲਿਆਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਸੋਨਾ-ਚਾਂਦੀ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਘੜੋਲੀ ਵਿੱਚ ਦੱਬ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਜੀਅ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਚੌਕਾ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਲੋਕਧਾਰਾ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬਾਲੀ ਲੱਕੜੀ ਜਾਂ ਗੋਹਿਆਂ ਦੀ ਸੁਆਹ ਨੂੰ ਬੜਾ ਪਵਿੱਤਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੁਆਹ ਨਾਲ ਵੀ ਕਈ ਮਨੋਤਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ।

ਲੱਕੜੀ ਜਾਂ ਪਾਥੀਆਂ ਅਗਨੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਸੁਆਹ (ਭਸਮ) ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਦੇ

ਹਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਗਨੀ ਛੂਹ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਚੀਜ਼ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸੁਆਹ ਨੂੰ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਜੂਠ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਰਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

PANNUN THE LAW FIRM
ATTORNEYS & COUNSELLORS

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ

- ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼
- 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼

ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

- ਬੋਨਾਫਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼
- ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲ

39180 Liberty Street, Suite 118, Fremont, CA 94538
510.796.9000 (Office), 510.796.9002 (Fax)

HALLER'S PHARMACY
GARY BASRAI

ਦਵਾਈਆਂ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਫਾਰਮੇਸੀ- ਕਈ ਲੋਕੇਸ਼ਨਾਂ ਉੱਪਰ ਫਰੀਮਾਂਟ, ਸੈਨਹੋਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਫਾਰਮੇਸੀਆਂ ਤੋਂ ਦਵਾਈਆਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

37323 Fremont Blvd, Fremont, CA- 94536
510-797-2772

ਰੋਗ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਧਾਓ ਤੇ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚੋ

ਰੋਗਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦਵਾਈਆਂ ਆਦਿ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਰੱਖੀਏ ਤਾਂ ਰੋਗ ਨੇੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ। ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਕੀਟਾਣੂਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਣੂਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਉੱਪਰ ਸਾਡਾ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰੋਗ ਰਹਿਤ ਰਹਿਣਾ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਅਸੀਂ ਰੋਗਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਕੀ ਹੈ ਰੋਗ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਸਮਰੱਥਾ?

ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਰੋਗ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਸਮਰੱਥਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਫੇਫੜਿਆਂ ਜਾਂ ਦਿਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਅੰਗ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਅੰਗ ਜੋ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਾਣੂਆਂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਸਦਾ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਜੀਵਾਣੂ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੁਝ ਜੀਵਾਣੂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਰਸਾਇਣਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੋਗ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਾਣੂ/ ਵਾਇਰਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਪੇਚੀਦਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਇਰਸ ਬੁਝਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਐਂਟੀਬਾਇਓਟਿਕਸ/ ਪ੍ਰਤੀਜੈਵਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਰੋਗ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੀ।

ਜੇ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਜੇ ਤਕ ਨਹੀਂ, ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸੰਰਚਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਖੋਜਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲ ਗਈ, ਉਸ ਦਿਨ ਏਡਜ਼ ਵਰਗੇ ਲਾਇਲਾਜ ਰੋਗ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖੀਏ?

ਹਲਕੀ ਕਸਰਤ ਕਰੋ: ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਹਲਕੀ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਕੀਟਾਣੂਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਰੋਗਾਣੂਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਣੂਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕਸਰਤ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਰੋਗ-ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋੜ ਤੋਂ

ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਸਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਰੋਗ-ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੰਕਰਮਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਓ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ੁਕਾਮ ਆਦਿ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸਰੀਰ ਜ਼ੁਕਾਮ ਦੇ ਵਾਇਰਸ/ਵਿਸ਼ਾਣੂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।

ਤਣਾਓ ਤੋਂ ਬਚੋ: ਪਿਟਸਬਰਗ ਦੀ ਕਾਰਨਿੰਗ ਮੇਲਾਨ ਵਿਸ਼ਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਡਾ. ਸੈਲਡਾਨ ਕੋਹੇਨ ਨੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਣਾਅ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਇੰਨੇ ਤਣਾਅ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਦੀ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਣੂ ਨਾਲ ਸੰਕ੍ਰਮਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨਤੀਜਾ, ਤਣਾਓ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਦੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ 10-15 ਮਿੰਟ ਧਿਆਨ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਰੋਗ-ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰੋਗ ਦੇ ਕੀਟਾਣੂਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਫੌਲਿਕ ਐਸਿਡ ਲਓ: ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੌਲਿਕ ਐਸਿਡ ਨੂੰ ਗਰਭ ਸਬੰਧੀ ਖਰਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੌਸਰ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਉਪਯੋਗੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਛਾਤੀ ਕੌਸਰ, ਫੇਫੜਿਆਂ ਦਾ ਕੌਸਰ, ਅੰਤੜੀਆਂ ਦਾ ਕੌਸਰ, ਸਾਹ ਨਲੀ ਦਾ ਕੌਸਰ ਆਦਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਫੌਲਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਦੇ ਕੌਸਰ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਤਰਾ ਹੋ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ। ਸਾਰੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਅਨਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਫੌਲਿਕ ਐਸਿਡ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖੰਟੇ ਫਲ, ਗੂੜ੍ਹੇ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਪੱਤੇਦਾਰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਸ਼ਾਵਰ ਆਦਿ ਫੌਲਿਕ ਐਸਿਡ ਦੇ ਚੰਗੇ ਸਰੋਤ ਹਨ। ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਫਲ-ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਖਾਓ: ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਖਾਣ ਨਾਲ ਫੌਲਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਖਾਣ ਨਾਲ ਰੋਗਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਵਿਟਾਮਿਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫਾਇਟੋ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ (ਬਨਸਪਤੀ ਰਸਾਇਣ) ਵੀ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਕੌਸਰ ਆਦਿ ਦੇ ਅੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਖੂਬ ਪਾਣੀ ਪੀਓ: ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੇਵਨ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਏ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਤੱਤ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਤਾਪਮਾਨ 'ਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਗੁਣਗੁਣਾ। ਫਰਿੰਜ ਜਾਂ ਬਰਫ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੇਵਨ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰੋ। ਰੋਗ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਹੱਸੋ: ਹੱਸਣ ਨਾਲ ਖੂਨ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਸੁਚਾਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਆਕਸੀਜਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਣਾਅ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਹੱਸਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੀ ਰੋਗ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੂਰੀ ਨੀਂਦ ਲਵੋ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੀ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬੀਮਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬੀਮਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਰੋਗ-ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਹਾਰਮੋਨਜ਼ ਰੋਗਾਣੂਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਬਕਾਵਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਸਰੀਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੱਧ ਸੌਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੌਣ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਰੋਗ-ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਕੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨੀਂਦ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਕਿਸੇ ਰਾਤ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ-ਦੋ ਘੰਟੇ ਘੱਟ ਸੌਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਸਤੀ ਜਿਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਬੀਮਾਰ ਜਿਹੇ ਲੱਗਦੇ ਹੋ।

ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਾਇਟਿੰਗ ਨਾ ਕਰੋ: ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਤਲੇ ਅਤੇ ਚੁਸਤ ਦਿਸਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਭਾਰੂ ਹੈ। ਇਸ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਖੁਰਾਕ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਚੁਸਤ ਅਤੇ ਪਤਲਾ ਤਾਂ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਹਾਂ, ਜੇ ਮੋਟਾਪਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭਾਰ ਘਟਾਉਣਾ ਸੰਚਮੁੱਚ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕਦਮ ਭਾਰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ 'ਟੀ-ਸੈਲ' ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਅੱਧਾ ਕਿਲੋ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਜ਼ਨ ਘੱਟ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਰੋਗ-ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ

ਸਮਰੱਥਾ ਉੱਪਰ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲਾਂ

ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਰੋਗ-ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਵਿਵਸਥਾ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਇਹ ਹਨ:

* ਕਦੋਂ ਕਿਹੜਾ ਟੀਕਾ ਲਗਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖੋ। ਖ਼ਸਰਾ, ਕਾਲੀ ਖੰਘ, ਚਿਕਨ ਪੌਕਸ, ਡਿਫਥੀਰੀਆ ਆਦਿ ਦੇ ਟੀਕੇ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਗਵਾ ਲਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਭਰ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸਫ਼ਾਈ ਵਿਵਸਥਾ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਟੀਕੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਲਗਵਾਉਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

* ਹੈਪੇਟਾਇਟਿਸ-ਬੀ ਅਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਟੈਟਨਸ ਰੋਧਕ ਟੀਕੇ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਲਗਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੀਕਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਦਾ ਲਈ ਨਹੀਂ।

* ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਖਾਧ-ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਵਿਟਾਮਿਨ, ਡਾਕਟਰੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੀ ਰੋਗ-ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਪਰ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹੇ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਲਿਤ ਭੋਜਨ ਲਈਏ। ਜਦੋਂ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਐਂਟੀਬਾਇਓਟਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਰੋਗ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਿਕ ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਸੇਵਨ ਵੀ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

- ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੂਰ

ਹੱਥ ਸਾਫ਼ ਰੱਖੋ, ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚੋ

ਹੱਥ ਨਾ ਧੋਣ ਨਾਲ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਕੜ 'ਚ ਲੈ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਫਲੂ, ਸਰਦੀ ਜ਼ੁਕਾਮ, ਉਲਟੀ, ਟੱਟੀਆਂ, ਪੇਟ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ, ਗਲੇ 'ਚ ਇੰਨਫੈਕਸ਼ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਸਿਰਫ ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਟਾਣੂ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਓ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਹੱਥ ਨਾ ਧੋਣ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਡਾਈਰੀਆ- ਸਫਾਈ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਨਿਮੋ ਨਿਮੋ - ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਜ਼ੀਜ਼ ਕੰਟਰੋਲ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੰਜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੇ ਲੱਗਭਗ 22 ਲੱਖ ਬੱਚੇ ਹਰ ਸਾਲ ਡਾਈ-ਰਿਆ ਰੋਗ ਅਤੇ ਨਿਮੋਨਿਆ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰੋਗ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ- ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਮੁਤਾਬਕ ਦਸਤ ਲਗਣ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਲ 2 ਲੱਖ ਬੱਚੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਰ 5ਵਾਂ ਬੱਚਾ ਭਾਰਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਈ ਕੋਲਾਈ- ਪਖਾਨੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਥ ਨਾ ਧੋਣ ਨਾਲ ਈ ਕੋਲਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਈ ਕੋਲੀ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੰਨਫੈਕਸ਼ਨ ਨਾਲ ਫੈਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਲਮੋਨੇਲਾ- ਕੱਚੇ ਮੀਟ ਨੂੰ ਗੰਦੇ ਹੱਥ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਸਾਲਮੋਨੇਲਾ ਨਾਂ ਦਾ ਇੰ-ਨਫੈਕਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੂਡ ਪੁਆਜ਼ਨਿੰਗ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਚਮੜੀ 'ਚ ਇੰਨਫੈਕਸ਼ਨ- ਲੋਕ ਦਿਨ ਭਰ ਧੂੜ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਨੱਕ, ਅੱਖ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁੱਲ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਕੀਟਾਣੂ ਚੱਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਕੰਨਾਂ 'ਚ ਪਾਣੀ ਪੈ ਜਾਵੇ

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਹਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਤੈਰਨ ਦੌਰਾਨ ਕੰਨ 'ਚ ਪਾਣੀ ਚੱਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕੰਨ 'ਚ ਪਾਣੀ ਚੱਲਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਉਗਲੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਘੰਟਿਆਂ ਗਰਦਨ ਟੇਢੀ ਕਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੰਨਫੈਕਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਾਹਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਈ ਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੰਨ 'ਚ ਪਾਣੀ ਜਾਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਾਣੀ ਕੰਨ ਅੰਦਰ ਚੱਲਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਕੰਨ 'ਚ ਚੱਲੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੰਨਫੈਕਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੰਨ 'ਚ ਪਾਣੀ ਚੱਲਾ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੰਨ ਨੂੰ ਮਸਲਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਨ 'ਚ ਤਕਲੀਫ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਰੋਗ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਤੈਰਦੇ ਸਮੇਂ ਤੁਸੀਂ ਈਅਰ ਪਲਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ 'ਚ ਛੇਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮ (ਪੀਕ) ਪਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੈਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਮੱਛੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰਨ

ਇਸ 'ਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੱਛੀ 'ਚ ਓਮੇਗਾ-3 ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਚ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਖੂਬ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਛੀ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪੌਸ਼ਕ ਤੱਤ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੱਛੀ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਮੱਛੀਆਂ 'ਚ ਅਜਿਹੇ ਤੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੌਸ਼ਕ ਤੱਤ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜਕਲ ਮੱਛੀਆਂ ਗੰਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਪਾਣੀ 'ਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਥੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕਚਰਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੱਛੀਆਂ 'ਚ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪੌਸ਼ਕ ਤੱਤ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਫਾਇਦੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅਜਿਹੇ ਤੱਤ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਰਵਸ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਫੇਲ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੱਛੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਫ਼ਤੇ 'ਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਹੀ ਕਰੋ। ਮੱਛੀ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਲਵੇ ਜਿਹੜੇ ਰੋਜ਼ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਵਿਆਹ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਅਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਤੋਂ ਰਹੇ ਦੂਰ

ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ 'ਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਲੜਕੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਇਹੋ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ। ਉਧਰ, ਲੜਕੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਇਹੋ ਇੱਛਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰਾਤ ਦਾ ਪੂਰੇ ਠਾਠ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸਜਾਵਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਤੱਕ ਦਾ ਇੰਨਾ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਯਾਦ ਰੱਖਣ।

ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਲੜਕੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵਿਆਹ 'ਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਬਸ ਤੁਸੀਂ ਬਰਾਤ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿਓ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚੀ ਰਹੇ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਆਉਣ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ 'ਚ ਲੜਕੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਲੜਕੀ ਦੇ ਜਨਮ 'ਤੇ ਇੰਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਨਿਆ ਭਰੂਣ ਰੱਤਿਆ ਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਫਾਲਤੂ ਖਰਚ ਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਕਾਰਨ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ।

* ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਰ ਤੁਹਾਡੀ

ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਪਵੇਗਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਅਗਾਂਹ ਦੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਭਾਰੀ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

* ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਤੇ ਲੜਕੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਫਾਲਤੂ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਘਰ ਵੀ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨੌਬਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

* ਕਈ ਵਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈਸੀਅਤ ਰੱਖਦੇ ਲੜਕੀ ਵਾਲੇ ਦਿਖਾਵੇ 'ਤੇ ਇੰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਘੱਟ ਹੈਸੀਅਤ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਦਬਾਅ ਪੈਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

* ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇਖ ਕੇ ਦੁਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਾਂਗੇ।

* ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਲੜਕੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਸਾ ਨਾ ਖਰਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲੜਕੀ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਹਣੇ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦੇ। ਹੈਸੀਅਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਗੁਆਂਢੀ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਚੁੱਭਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੀ ਹੈ ਹੱਲ

* ਕੁਝ ਲੋਕ ਵਿਆਹ 'ਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮਿਸਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੜਕੀ ਪਸੰਦ ਆ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਹ

ਚੁੰਨੀ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਘਰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਕੇ-ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਅਵਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਖਰਚ ਵੀ ਅੱਧਾ-ਅੱਧਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।

* ਵਿਆਹ ਭਾਵੇਂ ਕੁੜੀ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁੰਡੇ ਦਾ, ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਮਤਲਬ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਇਕ ਦਿਨ ਦੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਲਈ ਮਹਿੰਗੇ ਕੱਪੜੇ, ਮੈਚਿੰਗ ਜਿਊਲਰੀ ਤੇ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਫੰਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਰਤੋਂ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਨਾ ਕਰੋ। ਲਾਭ ਤੇ ਲਾੜੀ ਲਈ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੱਪੜੇ ਜਾਂ ਜਿਊਲਰੀ ਲਓ, ਜੋ ਉਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪਹਿਨ ਸਕਣ।

* ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਪੈਸੇ ਜੋੜੋ ਹਨ ਤਾਂ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੀਆਂ ਫਜ਼ੂਲ ਦੀਆਂ ਫਰਮ-ਇੰਸਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਡੈਕੋਰੇਸ਼ਨ, ਖਾਣ 'ਚ ਮੈਨਿਊ ਦੀ ਵੈਰਾਇਟੀ, ਮਹਿੰਗਾ ਲਹਿੰਗਾ ਆਦਿ) ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ, ਉਹ ਪੈਸਾ ਧੀ ਦੇ ਅਕਾਊਂਟ 'ਚ ਪਾ ਦਿਓ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਿਕਸ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਿਫਟ ਕਰੋ।

* ਜੇਕਰ ਲੜਕੇ ਵਾਲੇ ਚੰਗੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤਾਂ ਲੜਕੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿ ਚੰਗੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ

ਲਾਲਚੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਕਰ ਲਓ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੈਸੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰਾਂਗੇ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸੋਚੀਏ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਮਾਜ 'ਚ ਇੰਨੀ ਇੱਜ਼ਤ ਹੈ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਨੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।

ਇਹ ਸੋਚੋ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਤਾਂ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਖਾ-ਪੀ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ ਇਸ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰੋ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਬਜਟ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਠਿਆਈ, ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਸ਼ਗਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਰਫ ਮਠਿਆਈ ਦੇ ਕੇ ਵੀ ਤਾਂ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

* ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਸੁੱਝ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਸੋਚੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਚ ਆਪਣਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਸਕੋ।

ਔਰਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸਮਾਜ, ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ

ਔਰਤ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਰਚਨਾ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਵੇਖੀਏ, ਔਰਤ ਚਾਰ ਰੂਪਾਂ 'ਚ ਵਿਚਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ ਢਲਦੇ ਹਨ। ਲੇਖਿਕਾ ਫਰਖੰਦਾ ਲੋਧੀ ਲਿਖਦੇ ਨੇ, "ਔਰਤ ਜੋ ਮਾਂ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਧੀ, ਭੈਣ ਤੇ ਸੁਆਣੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਤਿੰਨ ਰੂਪ ਰੱਬੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਪਰ ਚੌਥਾ ਰੂਪ ਸੁਆਣੀ (ਪਤਨੀ) ਬਣਨਾ ਸਬੱਬੀ ਹੈ।" ਔਰਤ ਦਾ ਇਹ ਸਬੱਬੀ ਰੂਪ ਆਪ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁੰਡਾ-ਕੁੜੀ ਵਿਆਹ ਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਬੱਝਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਸਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪਸੰਦ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਾ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹੀ ਸੋਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸੰਜੋਗ ਹੋਏ ਆਪੇ ਸਬੱਬ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਤਨੀ ਬਣਨ ਜਾ ਰਹੀ ਮੁਟਿਆਰ ਵਾਸਤੇ ਚੰਗੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਣੀ, ਮੂੰਹ-ਮੱਥੇ ਲੱਗਦੀ, ਸੁਚੱਜੀ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਰ 'ਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋਣਾ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ-ਬਾਪ ਵੀ ਵਾਹ ਲੱਗਦੀ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਧੀ ਦੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ 'ਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ ਤੇ ਇਹੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਬੱਚੀ ਵੱਖਰੇ ਤੇ ਬਦਲੇ ਮਾਹੌਲ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੁੱਖ ਮਾਣੇ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਰਹੇ।

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਅੰਗਲੀ-ਸੰਗਲੀ ਰਲਾ ਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੋਹਤਬਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗ ਕੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਜੋ ਅਮੂਮਨ ਚਿਰ-ਸਥਾਈ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਲੜਕੀ ਦੇ ਸੁਹੱਪਣ ਨਾਲੋਂ ਸੁਚੱਜਤਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਿਭਣ ਵਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਚ ਦੇਖ-ਦਿਖਾਈ ਤੇ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ, ਚੰਗੇ-ਰੂਪ, ਕੱਦ-ਕਾਠ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਮਾਜ 'ਚ ਰੁਤਬਾ ਆਦਿ ਘੋਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਵੀ ਉੱਚ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਪੂਰੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ-ਲਿਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਯੋਗ ਵਰ ਮਿਲਣੇ ਆਸਾਨ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਕਈ ਵਾਰ ਦਾਜ-ਦਹੇਜ ਵਰਗੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਵੀ ਆੜੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਬੱਚੇ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੱਸ ਕੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਕੰਮ ਆਸਾਨ ਕਰਨ ਤਾਂ ਵੀ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਧੁੜਕੂ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਮਾਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਅਣਖ ਦੀ ਖਾਤਰ ਮਰਨ-ਮਰਵਾਉਣ ਤਕ ਗੱਲਾਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਬਾਈ ਦੇਖ-ਦਿਖਾਈ ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਚੱਲ ਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਬੱਬੀ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਬੈਠ ਗੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੈਅ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲੱਭੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਚਾਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹੇ, ਇਸ ਦੀ ਡੋਰ ਤਾਂ ਸਬੱਬੀ ਬੱਝਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਧੀ ਤੇ ਭੈਣ ਸੀ, ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਮਰਦ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਮਰਦ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪਤਨੀ ਦਾ ਰੂਪ ਹੀ ਔਰਤ ਦੀ ਅਸਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੀ ਕਾਇਆ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗ ਰੱਖ ਕੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਲਹਿਣਾ ਇੱਕ ਔਰਤ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਾਂ ਜੋ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਤਾਂ ਪਤਨੀ ਸਾਰੇ ਜਗ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਜੱਗ-ਜਣਨੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਤਨੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਤਹਿਜ਼ੀਬੀ, ਅਕਲਮੰਦੀ ਤੇ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਗੁਣਾਂ

ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਤਨੀ ਬਣ ਕੇ ਔਰਤ ਮਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਦੀ ਹੈ, ਘਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਬੱਚੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਰ ਸੁੱਖ ਮਾਣਨ। ਉਹ ਰੋਟੀ-ਟੁੱਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਦੇ ਹਰ ਜੀਅ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੀ ਹੋਈ ਹਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਮਕਾਨ ਕਦੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿ ਨਰੋਏ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ।

ਆਮ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਵੇਰ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਤਕ ਹੀ ਮਨ-ਮੁਟਾਵ ਪੈਦਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਗੱਲ ਤਲਾਕ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਬੜੇ ਬੇਮੇਲ ਤੇ ਬੇਜੋੜ ਦਿਖ ਰਹੇ ਜੋੜੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੰਧਨ 'ਚ ਬੱਝੇ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਬਖਾਊ ਨਿਭਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਿਧਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਵੀ ਅੱਧਵਾਟੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਹਾਲਾਤ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਦੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਦਿਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਾਚਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੀ ਲੈਅ ਫੜ ਲੈਣ ਨਾਲ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਮਾਹੌਲ 'ਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਦਤਾਂ ਤੇ ਰੁਚੀਆਂ 'ਚ ਅੰਤਰ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਪਰ ਨਵੇਂ ਘਰ ਤੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਸਭ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਉਚਿਤ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਖਾਤਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਤਵੱਜੋਂ ਦੇਣਾ, ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ, ਰਿਸ਼ਤੇ-ਨਾਤੇ ਜੋੜਨੇ ਤੇ ਨਿਭਾਉਣੇ ਇਹ ਸਭ ਔਰਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਸੁਆਣੀ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਠਦੀ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ 'ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚਲਦੀ ਹੈ ਪਰ ਔਰਤ ਜਲਦੀ ਉਠ ਕੇ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਘਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ'।

ਉਹ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਵਾਂਗ ਘਰ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਹਿੰਕਾਂ ਵੰਡਦੀ ਹੋਈ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਰੂਪਾਂ 'ਚ ਵਿਚਰਦੀ ਉਹ ਮਾਂ, ਨੂੰਹ, ਭਰਜਾਈ ਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਕੰਮ ਸੰਵਾਰਦੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਸੌਂਕ ਪੂਰੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਜੋ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਜਜ਼ਬੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਪੂਰਨ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਮੁੱਲ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਘਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਖੁਦ

ਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਆਦਤ ਵੀ ਪਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ 'ਚ ਪਤਨੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ-ਕਾਜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਤੇ ਬਾਹਰ, ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਔਰਤ ਅਤੇ ਮਰਦ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਤੇ ਹੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਕਹਿ-ਸੁਣ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਲਈਏ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ 'ਚ ਜੁਗਾਂ-ਜੁਗਾਂਤਰਾਂ ਤੇ ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਵਖਰੇਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹਾਲੇ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਹਾਂ, ਬੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਸਾਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਆਸ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉੱਚ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਔਰਤ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਕੇ ਇੱਕ ਸੁਖ-ਅਹਿਸਾਸ ਪਾਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਕਮਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਪਰ ਘਰ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਕਰ ਕੇ ਖਿਲਾਰਾ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਘਰ ਖਪਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਹੁਣ ਇਹ ਸਾਂਝੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਤੇ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ। ਮਰਦ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਖ਼ਿਦਮਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੁਝ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਝੁੰਜਲਾਹਟ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਵੀ ਪਤਨੀ 'ਤੇ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕਿਸੇ ਸਮਝਦਾਰ ਤੇ ਸੁਲਝੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਆਓ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਚਿੰਤਾ ਤੇ ਗੁੱਸਾ, ਘਰ ਵੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਹ 'ਚ ਪੈਂਦੇ ਕਿਸੇ ਦਰੱਖਤ 'ਤੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਬੈਲੇ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਟੰਗ ਆਓ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਉਤਾਰ ਕੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਓ। ਘਰ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਵੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿਓ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇੱਕ ਇੰਦਰ-ਧਨੁਸ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਰੰਗ ਵੀ ਕੱਢ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਔਰਤ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਰ ਰੰਗ ਸਮੇਟ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਔਰਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਚਾਹੇ ਸਬੱਬੀ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਲੰਮਾ ਪੈਂਡਾ ਇਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ, ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਅਟੱਟ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵੀ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੇ ਹੱਥ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨਰੋਏ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹਿੱਤ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਇਸ ਸਬੱਬੀ ਜੁੜੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ, ਤਾਲਮੇਲ ਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੱਡੀ ਸਹਿਜ ਰਹੇਗੀ ਤੇ ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਵੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

- ਕੁਲਮਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਦੁਨੀਆ 'ਚ 9 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਜਦੋਂ ਘਾਕਿ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੇ ਫਲਾਈਟ 'ਚੋਂ ਉਤਾਰੇ ਨੇਤਾ!

ਰੋਮ-ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ 'ਚ 10 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘਟਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਅਜੇ ਵੀ ਹਰ 9 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਨਾਲ ਗ੍ਰਸਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿੱਡ ਭਰ ਕੇ ਖਾਣਾ ਵੀ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਖਾਧ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਖਾਧ ਅਸਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਆਪਣੀ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੋਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਕਾਰਨ ਸਾਲ 1990 ਤੋਂ 2015 ਤੱਕ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਭੁੱਖਮਰੀ ਅਤੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ

ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਤੈਅ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ 'ਚ ਕਾਫੀ ਮਦਦ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜੇ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਹਰ 9 ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਭੁੱਖਾ ਅਤੇ ਕੁਪੋਸ਼ਿਤ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਭੁੱਖਮਰੀ ਅਤੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਰਾਕਸ਼ਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੜਾਈ 'ਚ ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਦੇਖਣ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਚੰਗਾ ਲਿਆਇਆ ਹੈ ਪਰ ਖਾਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਜੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਕਰਾਚੀ- ਪੀ. ਆਈ. ਏ. ਦੇ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿਮਾਨ ਮਲਿਕ ਅਤੇ ਪੀ. ਐਮ. ਐਲ. ਐਨ. ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਦੋ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੀ. ਆਈ. ਏ. ਦੇ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਕਰਾਚੀ ਤੋਂ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਪੀ. ਕੇ. 370 ਨੂੰ ਉਡਾਣ ਭਰਣ ਦੌਰਾਨ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਢਾਈ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ (ਪੀ. ਪੀ. ਪੀ.) ਦੇ ਸੈਨੇਟਰ ਮਲਿਕ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਕਵਾਨੀ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਸਵਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਸਥਾਨਕ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਕਲਿਪ ਮੁਤਾਬਕ ਯਾਤਰੀ ਮਲਿਕ 'ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਲਿਪ 'ਚ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ, "ਮਲਿਕ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ... ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰਨ 250 ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਗਲਤੀ ਹੈ ਜਨਾਬ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਲਿਕ ਸਾਹਿਬ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਮੰਤਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜੇ ਹੋ ਵੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

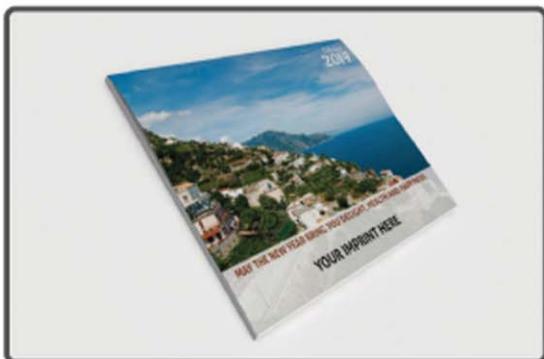

Multi-Sponsored Booklet Calendar | 2015

Perfect opportunity to promote your business on Biggest Sikh Parade in Yuba City, California.

BOOK YOUR SPOT TODAY!

CALENDARS REMIND YOUR CUSTOMERS ABOUT YOU, ALL YEAR LONG!

Booklet Wall Calendars

With customized calendar dates, your own full-color images and corporate information, you can remind your customers of products, events and even meetings.

Pocket Booklet Calendars

Are you looking for a planner so small it will fit into any purse? So cheap it will not make a dent in any budget? Our 4x6 Fully Customizable Calendars is a perfect giveaway.

Desk Calendars

Full year-at-a-glance on a single sheet. 14pt thick paper which makes it extra durable. Its perfect for your office customers.

Tajinder Pal Singh

Creative Director

(510) 881-6020 | info@dazzle5.com

Gurjit Kaloty

Marketing Director

(408) 515-7194 | gkaloty@dazzle5.com

TRAVEL FOR LESS INC.

INDIA | PAKISTAN | EUROPE

CST NO : 2031914-40

ਅਗਰ ਤੁਸੀ ਇੰਡਿਆ ਜਾਣ ਲਈ ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਲੈਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋ ਤਾਂ ਟਿਕਟ ਖੀਦਣ ਤੋ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਜਰੂਰ ਕਾਲ ਕਰੋ।

Fremont Office

TRAVEL FOR LESS INC
39156 STATE STREET
FREMONT CA - 94538
510-791-330

San Jose Office

TRAVEL FOR LESS INC
2850 Quimby Rd, Suite 150
Sanjose Ca 95148
408-791-2600

BUY TRAVEL TICKETS
AT WHOLESALE PRICE

Open 7 days
a week

Still searching seats for
December travel to
INDIA
Call us for special fares

3RD TIME
IN A ROW
2011
BEST OF
FREMONT
AWARD

Serving the Bay Area Since 1996

Fax: 510.791.3361 | Email: info@letsflyhome.com

www.letsflyhome.com

510.791.3300 (Fremont)
408.791.2600 (San Jose)
916.419.4323 (Sacramento)
559.892.0009 (Fresno)
661.829.4467 (Bakersfield)